

Brüsszel, 2020.12.15.
COM(2020) 730 final

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK,
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK
BIZOTTSÁGÁNAK**

**Az uniós polgárságról szóló 2020. évi jelentés
A polgárok felhatalmazása és jogaik védelme**

1. Bevezetés

A béke mellett az uniós polgárság az európai projekt egyik legjelentősebb vívmánya, amely egyedülálló a világon. Az uniós polgársághoz fűződő jogok, köztük a szabad mozgás, a politikai és demokratikus jogok, valamint az uniós polgárok joga ahhoz, hogy konzuli védelemben részesüljenek más tagállamoktól, ha nincs saját képviselőjük külföldön, átalakító hatást gyakoroltak Európára. Jelenleg több, mint 13,3 millió európai¹ él azzal a joggal, hogy egy másik uniós országban éljen.

A Bizottság háromévente beszámol az uniós polgárságra vonatkozó rendelkezések alkalmazásáról², és új prioritásokat javasol a következő három évre. Az uniós polgárságról szóló utolsó, 2017. évi jelentés kiadása óta – többek között a Covid19-világjárvánnyal összefüggésben – jelentős kihívások érték az uniós polgársághoz fűződő jogok gyakorlását, és számos pozitív fejlemény is megjelent. Például 10 európai polgár közül 9 most már ismeri az „Európai Unió polgára” kifejezést – ez az eddigi legmagasabb nyilvántartott szám³. Ezen túl, a legutolsó európai választások két évtized óta a legmagasabb részvétel mellett zajlottak⁴, elsősorban a fiatal és az első szavazóknak köszönhetően. A szavazás és az Európai Parlament összetétele terén tovább mérséklődött a nemek közötti szakadék. A szabad mozgás támogatása 12 évet tekintve most a legnagyobb⁵.

A polgárságról szóló utolsó jelentés óta Európában erőteljes társadalmi mozgalmak jelentkeztek olyan kérdésekben, mint például az éghajlatváltozás, a gazdaság és az adózás, a rasszizmus és az egyenlőség. Ezekhez a mozgalmakhoz sokszor internetes tiltakozások is társultak, sikeresen átlépve a földrajzi és nyelvi határokat, hogy páneurópai, sőt akár globális szinergiák jöjjenek létre. Ha kétség merült volna fel azzal kapcsolatban, hogy az európai polgárok megőrizték-e politikai elkötelezettségüket, az elmúlt évek megmutatták, hogy jobban igyekeznek hallatni a hangjukat és alakítani a társadalmat, amelyben élnek, mint valaha.

Emellett az elmúlt időszakban számos összetett kihívás jelentkezett. A Covid19-válság megmutatja, mára az európaiak mennyire számítanak már a szabad mozgásra, és mennyire függenek is tőle gazdasági és személyes okokból. 2020 első félévében európaiak ezrei rekedtek külföldön a Covid19-járvány kitörését követően bevezetett utazási korlátozások miatt; ennek nyomán az EU és a tagállamok példa nélküli összehangolt erőfeszítésének lehettünk tanúi, amely több, mint 600 000 uniós polgár biztonságos hazatérését segítette. Bár Európa felnőtt a kihíváshoz, hogy a külföldön maradt polgárait hazamentse, kérdések merültek fel azzal

¹ Az Eurostat „migr_pop1ctz” adatbázisa.

² A 2017. évi jelentés megtalálható a következő oldalon: https://ec.europa.eu/newsroom/just/item-detail.cfm?item_id=51132

³ A 485. sz. Eurobarométer gyorsfelmérés a következő oldalon olvasható:

<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/flash/surveyky/2260>

⁴ Lásd a 2019. évi európai parlamenti választásokról szóló jelentést, COM(2020) 252 final.

⁵ 485. sz. Eurobarométer gyorsfelmérés.

kapcsolatban, hogy az uniós források harmadik országokban való összevonásának nem kellene-e észszerűbben működnie, és a polgároknak nyújtott segítséget nem kellene-e rugalmasabbá tenni. A világjárvány, valamint az európai választások idején és azon túl is az európaiakat elárasztották online dezinformációkkal, ami veszélyezteti a közéletben való demokratikus részvétel alapvető követelményét és a polgárok megalapozott döntését.

Továbbra is számos napi szintű gyakorlati adminisztratív és jogi teher érinti az uniós polgárok életét; mindezt beárnyékolja az új technológiák hatása és a globális egészségügyi vészhelyzet. A terhek a mobilis uniós polgárok esetében a választói névjegyzékbe való felvételre irányuló bonyolult eljárásoktól egészen a határ menti ingázókra vonatkozó közigazgatási eljárásokra és adórendszerekre rendelkezésre álló elégtelen digitális opciókig terjednek. Ezenfelül a Brexit-népszavazás, amely az Egyesült Királyság Európai Unióból való kilépéséhez vezetett, közel 3,7 millió uniós polgár életére van hatással⁶, akik az Egyesült Királyságban telepedtek le, és brit polgárok millióinak életére is, akik elveszítették uniós polgári jogállásukat.

A polgárságról szóló jelentés erősen összefügg a Bizottság Európára vonatkozó hat fő törekvésével⁷, különösen az európai demokrácia megerősítésével és a polgároknak az Unióhoz való közelebb hozásával. A jelentést más kezdeményezésekkel – például az Alapjogi Charta alkalmazásának megerősítésére irányuló új stratégiával⁸ és különösen az európai demokráciáról szóló cselekvési tervvel⁹ – együtt, azokkal kiegészítve kell értelmezni. Az ebben a jelentésben meghatározott intézkedések és prioritások közvetlenül a polgár szerepének erősítésére helyezik a hangsúlyt, ezáltal kiegészítik a demokráciára vonatkozó európai cselekvési tervet, amely a demokráciáinkat fenyegető legfontosabb kihívásokkal foglalkozik, és széles körű társadalmi hatást kiváltó szakpolitikai területeket ölel fel¹⁰.

A javasolt prioritások célzott konzultációkon¹¹, köztük az uniós polgársághoz fűződő jogokról tartott nyilvános konzultáción, valamint az uniós polgárságra és a demokráciára vonatkozó Eurobarométer gyorsfelmérésen¹² és kutatásokon – például az uniós polgársághoz fűződő

⁶ Az Eurostat „migr_pop1ctz” adatbázisa.

⁷ Ezeket a hivatalba lépő következő Európai Bizottságnak (2019–2024) szóló politikai iránymutatás is megemlíti: Az európai zöld megállapodás, az emberközpontú gazdaság, a digitális korra felkészült Európa, az európai életmód előmozdítása, Európa globális szerepének erősítése és az európai demokrácia megerősítése.

⁸ COM(2020) 711.

⁹ COM(2020) 790.

¹⁰ A polgárságról szóló jelentés hatóköre túlmutat az uniós polgárok demokratikus jogain, és az uniós polgársághoz fűződő más, a Szerződésben és az Alapjogi Chartában foglalt jogokra is kiterjed. Nyilvánvaló az összefüggés a közelmúltban elfogadott új fogyasztóügyi stratégiával is, amely a fogyasztók azonnali szükségleteivel foglalkozik a Covid19-világjárvány fényében, és a következő öt évre vonatkozóan felvázolja az uniós fogyasztóvédelmi politika vízióját. A stratégia holisztikus megközelítéssel viszonyul a fogyasztóvédelmi politikákhoz, célja az uniós polgárok mint fogyasztók védelme és szerepük erősítése azáltal, hogy védi a társadalmunk zöld gazdaságra való átállása és digitális transzformációja értelmében fennálló jogaikat.

¹¹ Például tagállami szakértőkkel a választásokkal foglalkozó európai együttműködési hálózat és a szabad mozgással foglalkozó szakértői csoport keretében 2020 szeptemberében. 2020 szeptemberében speciális egyeztető megbeszélésre került sor a „jogok, egyenlőség és polgárság” program és az „Európa a polgárokért” program kedvezményezettjeivel.

¹² 485. sz. Eurobarométer gyorsfelmérés: „Uniós polgárság és demokrácia”, amelyet 2020. február 27. és március 6. között készítettek a 27 uniós tagállamban.

<https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/survey/getsurveydetail/instruments/flash/surveyky/2260>

jogokkal foglalkozó tudományos szakemberek hálózatának munkáján – alapulnak. A Bizottság prioritásainak meghatározása során a polgároktól kapott számos levélből is közvetlenül merített; a polgárok rendszeresen írnak, leveleikben kifejtik azokat a problémákat és kérdéseket, amelyekkel a jogaik gyakorlása során a mindennapokban szembesülnek.

Az uniós polgárságról szóló 2020. évi jelentés két különálló dokumentumból áll: ebből a jelentésből és az EUMSZ 25. cikke alapján készített jelentésből¹³, amely az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlatát mutatja be az uniós polgársághoz fűződő jogok területén.

A jelentés számba veszi az uniós polgársággal kapcsolatban a 2017. évi jelentés óta tett előrehaladást, és új prioritásokat és intézkedéseket javasol, amelyek valódi előnyöket jelentenek majd az uniós polgárok számára – biztosítják, hogy az uniós polgársághoz fűződő jogaikkal a gyakorlatban is élhessenek, különösen a határokon átnyúló viszonylatban. A jelentés számos konkrét intézkedést és prioritást ismertet a négy fő téma köré csoportosítva:

- A demokratikus részvétel erősítése, a polgárok felelősségvállalásának ösztönzése és fokozottabb bevonásuk az EU ügyeibe;
- A szabad mozgáshoz való jog gyakorlásának megkönnyítése és a mindennapi élet egyszerűsítése;
- Az uniós polgárság védelme és előmozdítása;
- Az uniós polgárok védelme Európában és külföldön, válság/vészhelyzet idején is.

2. A demokratikus részvétel erősítése, a polgárok felelősségvállalásának ösztönzése és fokozottabb bevonásuk az EU ügyeibe

2.1. A szavazati jogok hatékony gyakorlása

Az aktív és passzív választójog a demokratikus társadalom alapja. A 2019-es európai parlamenti választásokon volt a legmagasabb a részvételi arány az utóbbi két évtizedben. A megnövekedett **részvétel** húzóerejét a fiatalok és az első szavazók alkották. A nők is nagyobb számban vettek részt a választáson, és a szavazás terén a nemek közötti szakadék a 2014. évi 4 %-ról 2019-ben 3 %-ra szűkült. A Parlamentbe beválasztott nők számaránya 37 %-ról 39,4 %-ra emelkedett. Az egyéb alulreprezentált csoportok választásokon való részvételére vonatkozó adatok korlátozottak, mivel kevés tagállam gyűjti azokat¹⁴.

¹³ COM(2020) 731.

¹⁴ A nemzeti választások részvételi adatai arra engednek következtetni, hogy számos polgárnak adódhatnak problémái a szavazással. Azok közül, akik rendelkeznek a lakóhelyük szerinti ország állampolgárságával, az adatközlő országban bevándorló szülők gyermekeként születettek közel 60 %-a – uniós szinten – mondta, hogy szavazott a lakóhelye szerinti országban rendezett legutolsó nemzeti parlamenti választásokon. Ez majdnem 10 százalékponttal alacsonyabb, mint azok körében, akik az adatközlő országban született szülők gyermekei, és 5 százalékponttal alacsonyabb azok részvételi arányánál, akik gyermekként érkeztek, és később szereztek állampolgárságot az adatközlő országban. Ugyanakkor 10 százalékponttal magasabb, mint az adatközlő ország

A **szavazók alulreprezentált kategóriái** ugyanakkor további kihívásokkal szembesülnek. A kisebbségi faji vagy etnikai háttérű személyek számára a lakosság többi részénél nehezebb lehet a jelöltlistákra való felkerülés, a választói névjegyzékbe való felvétel vagy az egyéb választási eljárások teljesítése. Például sokszor előfordul, hogy számos roma személy társadalmi és gazdasági sebezhetőségét kihasználják a választási folyamat során¹⁵ – szavazatvásárlással és a szavazat manipulálásával, közvetlen nyomásgyakorlással vagy fenyegetéssel. A romák sikeres integrációja is függ attól, hogy megfelelően gyakorolják-e a szavazati és a választhatósághoz való jogukat. Éppen ezért a tagállamoknak jobban kellene törekedniük arra, hogy a romák és más hátrányos helyzetű csoportok részvételének növelése érdekében fokozzák a választásokkal kapcsolatos tájékoztatást – biztosítsák, hogy ezek a csoportok szabad és megalapozott döntést hozhassanak a választásokon, és ösztönözzék politikai képviselőiket¹⁶.

A **fogyatékossgal élő személyek** továbbra is alulreprezentáltak a választásokon – mind a szavazati joguk gyakorlását, mind pedig a választhatóságukat tekintve. Sokféle hátrányt szenvednek, ilyen például a helyiségek és a szavazási fordulók korlátozott hozzáférhetősége, vagy a jelöltekről és a vitákról elérhető információk elégtelensége. A becslések szerint a 2019. évi európai parlamenti választásokon 16 tagállam 800 000 uniós polgárát fosztották meg a részvétel jogától¹⁷ azzal, hogy e tagállamok nemzeti szabályai és szervezeti rendelkezései nem veszik kellően figyelembe az ő speciális szükségleteiket. A Bizottság a tagállamokkal és az Európai Parlamenttel együtt azon fog dolgozni, hogy a fogyatékossgal élő személyek politikai jogait másokkal azonos alapon garantálják¹⁸, különösen pedig azon, hogy biztosítsák, a szóban forgó személyek ezt a jogot már a következő európai parlamenti választásokon is élvezhessék.

Számos tagállam tett konkrét intézkedéseket a **nők** európai uniós választásokon való **részvételének**¹⁹ javítására. Ezek közé tartozik a politikai pártoknak nyújtott állami finanszírozás összekapcsolása a nők politikai részvételének előmozdításával²⁰, a

olyan állampolgárainak részvételi aránya, akik 15 éves koruk után érkeztek. Részletesebben lásd az OECD-EU (2018) „Letelepedés 2018-ban: A bevándorlók beilleszkedésére vonatkozó mutatók” c. dokumentumot.

¹⁵ Lásd Roma civil társadalmi ellenőrzés: Összesített jelentés a nemzeti romaintegrációs stratégiák végrehajtásáról Bulgáriában, Csehországban, Magyarországon, Romániában és Szlovákiában (2018. március), 12–13. o. és 28. o.; Roma civil társadalmi ellenőrzés: A nemzeti romaintegrációs stratégiák Európai Unióban való végrehajtásáról szóló civil társadalmi jelentések összegzése (2020. március), 23. o.

¹⁶ A romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó új uniós stratégiai keretrendszert 2020. október 7-én fogadták el: https://ec.europa.eu/info/publications/new-eu-roma-strategic-framework-equality-inclusion-and-participation-full-package_hu

¹⁷ Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2019. évi, „A fogyatékossgal élő személyek tényleges szavazati jogai az európai parlamenti választásokon” c. jelentése.

¹⁸ Az EU és valamennyi tagállam részese a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménynek (UNCRPD). Ennélfogva a részes államok – egyetértve az egyezmény politikai és közéletben való részvételről szóló 29. cikkével – kötelesek garantálni a fogyatékossgal élő személyek számára a politikai jogokat és a lehetőséget arra, hogy a szóban forgó személyek másokkal azonos alapon élhessenek ezekkel a jogokkal.

¹⁹ A nőknek a tagállami politikai döntéshozatal különböző szintjein való képviselőitére vonatkozó adatokat a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE) nemekre vonatkozó statisztikai adatbázisában teszik közzé: https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/browse/wmidm/wmidm_pol

²⁰ Írország.

kvótarendszer bevezetése a jelöltek listái tekintetében²¹ és a politikai pártok azon kötelezettségének bevezetése, hogy nemek közötti egyensúlyt biztosító jelöltlistát állítsanak²². Azonban még mindig sok problémát kell kezelni. Az internetes gyűlöletbeszéd és a politika terén a kibertérben elkövetett nők elleni erőszak fokozott mértékben gátolja a nők politikai részvételét például azzal, hogy visszatartja a női jelölteket attól, hogy induljanak a választáson²³.

Figyelemmel a következő európai parlamenti választásokra, a Bizottság **magas szintű rendezvényt** szervez különböző hatóságok részvételével, amelynek célja a választási eljárásokkal kapcsolatos kihívások kezelése, valamint a polgárok demokratikus folyamatban való részvételének növelése szavazóként és jelöltként egyaránt.

Az **európai választási együttműködési hálózat** keretén belül a Bizottság segítette az uniós országoknak azon bevált gyakorlatok kicserélésében, amelyek a polgárok különböző csoportjainak választási részvételét segítik, és ezt a tevékenységét a jövőben is folytatni fogja²⁴. Továbbra is előmozdítja a bevált gyakorlatok népszerűsítését a hálózaton belül, a szabad és tisztességes választásokra vonatkozó legmagasabb európai normákkal – köztük az Európa Tanács Velencei Bizottsága által ajánlott normákkal – összhangban²⁵.

2021-ben a Bizottság műhelytalálkozókat szervez az európai választási együttműködési hálózat részére a következő témákról: i. az európai választások megközelíthetőségének javítása; ii. a távszavazással és különösen az elektronikus szavazással (e-szavazással), valamint azokkal az online eszközökkel kapcsolatos gyakorlatok, amelyek – a biztonsági és titkossági aggályok kezelése mellett – megkönnyíthetik az elektronikus demokratikus részvételt²⁶; és iii. mutatók kidolgozása, pl. egyes konkrét csoportok demokratikus részvételével kapcsolatban. Az **európai parlamenti választásokon az európai dimenzió** további ösztönzése erősíti a kapcsolatot az egyének és az európai intézmények között, ennél fogva az európai döntéshozatal demokratikus legitimitációját is fokozza. Emellett a politikai elszámoltathatóságot is segíti. Annak érdekében, hogy a politikusokat felelősségre lehessen vonni, az embereknek látniuk kell a jelöltek nemzeti kampányai és programjai, az európai szakpolitikák és az általuk képviselt politikai pártok közötti egyértelmű kapcsolatot. A 2019. évi választások során a kampányban használt anyagokban Európa és az olyan európai

²¹ Példák: BE, ES, SI, FR, PT, SI.

²² Románia.

²³ Interparlamentáris Unió, az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése, 2018: Szexizmus, zaklatás és nőkkel szembeni erőszak az európai parlamentekben: <http://www.assembly.coe.int/LifeRay/EGA/WomenFFViolence/2018/20181016-WomenParliamentIssues-EN.pdf>

²⁴ Az európai választási együttműködési hálózatot 2019 januárjában hozták létre azzal a céllal, hogy segítsék a tagállamokat a – például a veszélyekkel, hiányosságokkal és végrehajtással kapcsolatos – tapasztalatok és bevált gyakorlatok megosztásában. Lásd: https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/eu-citizenship/electoral-rights/european-cooperation-network-elections_en

²⁵ További információk a következő URL-címen találhatóak:

https://www.venice.coe.int/WebForms/pages/?p=01_Elections_and_Referendums&lang=EN

²⁶ Az erre a jelentésre vonatkozó nyílt és nyilvános konzultáció azt mutatta, hogy a többség támogatja a levélszavazást, bár számos válaszadó úgy ítéli meg, hogy az internetes szavazás kockázatai még mindig meghaladják annak előnyeit.

kérdések voltak meghatározók, mint például az „értékek”, a „gazdaság”, a „társadalom” és a „környezet”²⁷. Számos politikai párt tájékoztatta a szavazókat arról, hogy mely európai párt tagja, és számos párt tett lépéseket annak érdekében, hogy a kampányanyagain és weboldalain keresztül tudatosítsa a választások európai dimenzióját. Két politikai párt közvetlenül jelen volt számos tagállamban, és egy páneurópai program mellett kampányolt²⁸. Németországban egy európai parlamenti képviselőt meg is választottak az egyik ilyen pártból²⁹. Amikor erről kérdeztek a 2020. évi Eurobarométer³⁰ felmérésben, 10 válaszadó közül több, mint 4 (43 %) valószínűnek tartotta, hogy ha más uniós országbeli jelölteket is tartalmazó listák lennének, az a következő európai parlamenti választásokon jobban ösztönözné őt a szavazásra.

Az európai parlamenti választásokon aktív és passzív választójoggal rendelkező polgárok egyre növekvő csoportját alkotják a **„mobilis” uniós polgárok**: olyan polgárok, akik másik tagállamba költöztek azért, hogy ott éljenek, dolgozzanak vagy tanuljanak³¹. Becslés szerint 2019-ben a több mint 17 millió mobilis uniós polgár közül csaknem 15 millió³² (a szavazásra jogosult teljes uniós lakosság több mint 3 %-a) rendelkezett aktív választójoggal a 2019. évi európai parlamenti választásokon. Azonban viszonylag alacsony számban³³ éltek választójoggal.

A közelmúltban készített Eurobarométer³⁴ felmérés adatai szerint a válaszadók közel kétharmada (65 %) tartotta valószínűnek, hogy ha lenne egy **információs szolgálat**, amely tájékoztatást nyújt a polgároknak az európai parlamenti választásokkal és a szavazási eljárásokkal kapcsolatban, az jobban ösztönözné őket arra, hogy szavazzanak a következő európai parlamenti választásokon. Az ezzel a jelentéssel kapcsolatos nyílt nyilvános

²⁷ Több mint 11 000 választási anyag, többek közt 418 politikai párt vagy jelölt által készített plakátok, televíziós reklámok, közösségi oldalakon közzétett bejegyzések és nyomtatott hirdetések, valamint 193 hivatalos Facebook-fiók alapján az Európai Választási Megfigyelőközpont azonosította a választási kampányokban leggyakrabban felmerülő kérdéseket, azaz az „Európa” (az összes téma 15 %-a), majd az „értékek”, a „gazdaság”, a „társadalmi” és a „környezet” kifejezéseket. Lásd Johansson, Bengt and Novelli, Edoardo, „2019 European elections campaign – Images, topics, media in the 28 Member States” (2019. évi európai választási kampány – Képek, témák, média a 28 tagállamban), 2019. július 9., <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e6767a95-a386-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>

²⁸ Jelentés a 2019. évi európai parlamenti választásokról, COM(2020) 252 final.

²⁹ A Volt Deutschland képviselőjében. A DiEM25 nem volt sikeres az európai parlamenti választásokon, azonban Dániában, Németországban, Görögországban, Spanyolországban, Franciaországban, Ausztriában, Lengyelországban és Portugáliában indított jelöltek a nemzeti választásokon is, és vannak tagjai a dán, görög, lengyel és portugál jogalkotó szervnél.

³⁰ 485. sz. Eurobarométer gyorsfelmérés.

³¹ A Bizottság a választási ügyekkel foglalkozó szakértői csoport keretében támogatta a tagállamokat a mobilis uniós polgárok választójogával kapcsolatos uniós jog egyes rendelkezéseinek végrehajtása során. A megbeszélések kitértek a hatályos formai követelményekre, beleértve a névjegyzéki felvételre vonatkozó határidőket és a részvétel támogatására irányuló gyakorlatokat.

³² Az Eurostat „migr_pop1ctz” adatbázisa.

³³ A tagállamoktól kapott adatok azt mutatják, hogy a mobilis uniós polgároknak a tartózkodási helyük szerinti országban való névjegyzéki felvétele továbbra is alacsony az egész EU-ban, bár a számok tagállamonként jelentősen eltérőek (ahogyan a vonatkozó adatok rendelkezésre állása is): a Horvátországban mért 0,1 %-tól és a lettországi 0,2 %-tól kezdődően egészen a spanyolországi 17 %-ig és a máltai 24 %-ig. További információkért lásd a COM(2020) 252 final munkadokumentumot.

³⁴ 485. sz. Eurobarométer gyorsfelmérés.

konzultációra válaszolók több mint 60 %-a vélekedett úgy, hogy nem tesznek eleget annak érdekében, hogy tájékoztassák a polgárokat az uniós polgársághoz fűződő jogaikról; a leggyakrabban említett akadály (22 %) a nemzeti szinten nyújtott tájékoztatás hiánya volt. A Bizottság a Parlamenttel szoros együttműködésben fel fogja tární annak lehetőségét, hogy egy külön erre a célra szolgáló közös erőforrást hozzanak létre azzal a céllal, hogy támogassák az uniós polgárokat a szavazati jogaik gyakorlásában, valamint további lehetőségeket biztosítsanak számukra a politikai részvételüket befolyásoló akadályok és események bejelentésére. Ezt 2023 őszéig az uniós polgárok (köztük a mobilis uniós polgárok) és az illetékes hatóságok számára egyaránt meg kell valósítani.

A mobilis uniós polgárok emellett a lakóhely szerinti tagállamukban rendezett **helyhatósági választásokon** és az **európai parlamenti választásokon** is rendelkeznek aktív és passzív választójoggal. Mégis, a részvételük gyakran alacsonyabb azon polgárokénál, akik az adott ország állampolgárai. Ennek oka részben a bonyolult névjegyzéki felvételi eljárásokban³⁵, részben pedig a nem elégséges szavazási lehetőségekben³⁶ keresendő. Annak érdekében, hogy a mobilis polgárok jobban élni tudjanak szavazati jogaikkal, a Bizottságnak szándékában áll frissíteni a vonatkozó irányelveket³⁷. Ennek keretében frissítenék, pontosítanák és megerősítenék a szabályokat, hogy biztosítsák, a szabályok a mobilis uniós polgárok széles körű és inkluzív részvételét szolgálják. Az ide tartozó területek közé sorolható a célzott tájékoztatás nyújtása a mobilis uniós polgárok részére³⁸ – például a határidőkről, a szavazói névjegyzékbe való felvétel hatásairól és tartamáról, a mobilis uniós szavazópolgárok és az európai választásokon jelöltként induló személyek névjegyzékbe vételével kapcsolatos információcseréről, valamint a Brexitet követően szükséges kiigazításokról.

Számos uniós tagállam³⁹ a tartósan más országban letelepedett állampolgárait megfosztja attól a joguktól, hogy a nemzeti parlamenti választásokon szavazzanak. Ezek a **választójogból kizárt** polgárok gyakorta azzal szembesülnek, hogy a származási országukban és a tartózkodási helyük szerinti országban is ki vannak zárva a politikai életből. 2014. évi ajánlásában⁴⁰ a Bizottság arra szólította fel a tagállamokat, hogy tegyék lehetővé állampolgáraik számára, hogy azok kérhessék, hogy maradjanak benne a választói névjegyzékben, azaz megőrizhessék szavazati jogukat. A Bizottság továbbra is nyomon követi a helyzetet és szorgalmazza, hogy az érintett tagállamok töröljék el ezeket a szavazati jog megvonására vonatkozó szabályokat.

Az uniós polgársághoz fűződő jogok nem biztosítják a mobilis uniós polgárok számára a szavazati jogot a lakóhely szerinti tagállamukban rendezett **nemzeti választásokon** még

³⁵ Az európai parlamenti választási névjegyzékbe vételre vonatkozó határidők például tagállamonként eltérőek, ami az időben való névjegyzéki felvételt megnehezíti a mobilis uniós polgárok számára.

³⁶ Ezek közé tartozhatnak a későn kiküldött kormányzati levelek és a levélszavazással kapcsolatos nehézkes eljárások.

³⁷ A 94/80/EK tanácsi irányelv és a 93/109/EK irányelv.

³⁸ Ezeket az információkat az Európa Önökért portálon és az egységes digitális ügyfélkapuban részt vevő nemzeti portálokon keresztül bocsátják rendelkezésre, ahogyan azt az (EU) 2018/1724 rendelet kötelezően előírja (vö. I. melléklet, D.3. pont).

³⁹ Ciprus, Dánia, Írország, Málta és Németország.

⁴⁰ A Bizottság 2014/53/EU ajánlása.

akkor sem, ha a szóban forgó polgárok a társadalom aktív tagjai, és a nemzeti politikák érintik őket. A 485. sz. Eurobarométer gyorsfelmérés szerint 10 európai közül több mint 6 (63 %) indokoltnak tartja, hogy a származási országuktól eltérő uniós országban lakó uniós polgárok rendelkezzenek szavazati joggal a lakóhelyük szerinti országban rendezett nemzeti választásokon és népszavazásokon. Az erre a jelentésre vonatkozó nyílt és nyilvános konzultáció során kiderült, hogy a lakóhely szerinti tagállamban rendezett nemzeti választásokon való szavazati jog biztosítása a mobilis uniós polgárok számára hasonló támogatottságot élvez⁴¹. 2020 márciusában nyilvántartásba vettek egy európai polgári kezdeményezést e tárgyban⁴². A Bizottság a tagállamokkal együtt tovább vizsgálja ezt a témát.

A **választási megfigyelés** jó alkalmat kínál arra, hogy bevonják a polgárokat a választási folyamatba, és növeljék a szabad és tisztességes választások iránti közbizalmat. A választások polgárok általi ellenőrzése túlléphet a szavazás és a szavazatszámlálás megfigyelésén, kiterjedhet az internetes választási szabályok alkalmazására, amelyek nagy mértékben segíthetik a választási kérdésekért felelős nemzeti hatóságok munkáját. A Bizottság, építve a meglévő sikeres gyakorlatokra, olyan projekteket kíván finanszírozni, amelyek az európai választási együttműködési hálózaton belül megvitatott iránymutatásokkal vagy bevált gyakorlatokkal segítik a független – többek között a polgárok által végzett – választási megfigyelést.

⁴¹ A válaszadók úgy vélekedtek, hogy a szavazópolgárok számára lehetővé kell tenni, hogy válasszanak a két ország között, vagy egyenlő arányban megoszthassák szavazatukat a származási és a tartózkodási hely szerinti ország között. Sokak számára a tartózkodás időbeli hossza az a megfelelő kritérium, amely alapján eldönthető, hogy megadják-e a külföldi állampolgároknak a szavazati jogot a nemzeti választásokon.

⁴² 2020. március 4-én az Európai Bizottság megállapította az elfogadhatóságot, és nyilvántartásba vette a „Választók Határok Nélkül – Teljeskörű politikai jogokat az Unió polgárainak” című polgári kezdeményezést. A szervezők „olyan reformokat követelnek, amelyek megerősítik az uniós polgároknak a lakóhelyük szerinti országban az európai és helyhatósági választásokon való aktív és passzív választójogát, valamint olyan új jogszabályokat, amelyek kiterjesztik e jogokat a regionális és a nemzeti választásokra, valamint a népszavazásokra”.

1. intézkedés – A Bizottság 2021-ben frissíti a mobilis uniós polgárok helyhatósági és európai választásokon meglévő szavazati jogaira vonatkozó irányelveket azzal a céllal, hogy megkönnyítse a polgárok tájékoztatását, és javítsa a vonatkozó információk tagállamok közötti cseréjét, többek között a kettős szavazás megakadályozása érdekében.

2. intézkedés – A Bizottság feltárja annak lehetőségét, hogy egy külön erre a célra szolgáló közös erőforrást hozzanak létre azzal a céllal, hogy támogassák az uniós polgárokat választójoguk gyakorlásában. A Bizottság folytatja az európai választási együttműködési hálózaton keresztül végzett együttes munkát a tagállamokkal annak érdekében, hogy az uniós polgárok könnyebben és fokozottabban tudják gyakorolni a szavazati jogukat, például a bevált gyakorlatok cseréjének támogatása és a szabad és tisztességes választások biztosítását célzó kölcsönös segítségnyújtás révén.

3. intézkedés – A Bizottság a független – többek között a polgárok által végzett – választási megfigyeléssel kapcsolatos projekteket finanszíroz.

2.2. A polgárok demokratikus folyamatban való részvételének növelése

A polgárok egyre nagyobb fokú bevonása a demokratikus folyamat valamennyi szakaszába kulcsfontosságú az európai demokráciánk számára. Számos új kezdeményezés születik a polgárok döntéshozatali folyamatba való bevonására⁴³. Uniószerűen nagy érdeklődés övezi például a **deliberatív demokrácia** kérdését⁴⁴, amit fel kell ismerni és bátorítani kell. A politikacsinálás és a döntéshozatal átláthatóságának növelése, valamint a polgárok bevonása az európai intézmények előtt álló bonyolult kérdésekről való döntésekbe központi jelentőséggel bír a demokratikus legitimitás szempontjából. Ez a polgárok uniós intézményekbe vetett bizalma és az uniós intézményekhez való kapcsolódása szempontjából is releváns.

A hamarosan megrendezésre kerülő, deliberatív demokrácián alapuló nagyszabású páneurópai esemény, az **Európa jövőjéről szóló konferencia** új nyilvános fórumot hoz létre a polgárokkal számos kulcsfontosságú prioritásról és kihívásról folytatandó nyílt, inkluzív, átlátható és strukturált vitához. A konferencia a kezdetektől fogva tartalmazni fog egy úttörő **többnyelvű digitális platformot**, amely az élet minden területén tevékenykedő és az Unió minden szögletén élő polgárok számára hozzáférhetővé teszi a konferenciát. A polgárok

⁴³ E kezdeményezések közé tartozott a polgárok gyűlése (mint például Vallóniában, ahol ilyen gyűléseket rendeztek azzal a céllal, hogy bevonják az embereket az „álhírek” felismerésére vonatkozó politikai ajánlások kidolgozásába). A polgárok gyűlései tanácskozó testületek, amelyeket számos tagállamban használnak arra, hogy az emberek hozzájárulhassanak a politikai döntéshozatalhoz. Az egyik említésre méltó példa Írország, ahol az ilyen gyűléseket széles körben használják népszavazási opciók kidolgozására.

⁴⁴ Az OECD egyik nemrégiben készült jelentésében ismertette, mennyire mély és elterjedt inspiratív kezdeményezések léteznek a deliberatív demokráciával kapcsolatban, például az EU-ban is, ahol véletlenszerűen kiválasztott emberek ezrei vettek részt részvételi kormányzás stílusú demokrácia gyakorlásában. („A deliberatív hullám meglovgalása”: <https://www.oecd.org/gov/innovative-citizen-participation-and-new-democratic-institutions-339306da-en.htm>).

lehetőséget kapnak arra, hogy ötleteket és javaslatokat terjesszenek elő, vagy helyi vitákat szervezzenek. Az összes uniós nyelvre történő valós idejű fordításnak köszönhetően a különböző tagállamok polgárai követhetik majd a vitákat, így valódi transznacionális vitákra nyílik lehetőség Európa jövőjével kapcsolatban. A csúcsteljesítmény rendszer tökéletesítését az európai parlamenti választások vonatkozásában, valamint a transznacionális listák kérdése kezelésének módját az **Európa jövőjéről szóló konferencián** is megvitathatják.

Az európai demokráciáról szóló cselekvési terv keretében tervezett más tevékenységeket kiegészítve, a polgárságról szóló jelentés a polgárokat középpontba helyező megközelítést képvisel, és azokra a tevékenységekre és kezdeményezésekre helyezi a hangsúlyt, amelyek közvetlenül ösztönzik a polgárok bevonását, és védik a jogaikat. Innovatív, a felhasználót a középpontba helyező, a különböző korosztályok számára és különböző igényekhez megfelelő technikákat kell használni a deliberatív és képviseleti demokratikus részvétel támogatására. A tudatosságot növelő és a **nagyközönseget** az európai szintű **döntéshozatalba fokozottan bevonó** politikáknak valamennyi polgár javára kell válnia. Ez elengedhetetlen ahhoz, hogy az európai polgárok meg legyenek győződve arról, hogy a hangjukat meghallják, és a szavazásnak van tétje. A fokozottabban bevont polgároknak rendelkezniük kell azokkal az eszközökkel, csatornákkal és készségekkel, amelyek segítségével hallathatják a hangjukat a közügyek terén, hogy minden szinten közvetlenül hozzájárulhassanak a közpolitikák alakításához. A Bizottság innovatív módokat fog kifejleszteni arra, hogy konzultáljon a polgárokkal az új uniós jogszabályokról, és begyűjtse visszajelzéseiket.

A Bizottság már most is vizsgálja a részvételi és döntéshozatali folyamatokat, például a kohéziós politikával kapcsolatos projektek tervezése és végrehajtása⁴⁵, valamint a jövőben az Európai horizont – a következő kutatási és innovációs keretprogram – szerves részévé váló öt uniós cél (rákkutatás, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, zöldebb és intelligensebb városok, egészséges talajok, valamint egészséges óceánok és vizek)⁴⁶ területén. Folytatja az olyan **kutatási és innovációs projektek** finanszírozását, amelyek célja deliberatív és részvételi demokráciák kísérletezésen keresztül történő kialakítása, valamint a deliberatív demokrácia folyamatainak gyakorlatának, kihívásainak és hatásainak feltárása különböző földrajzi méretekben és különböző társadalmi csoportokban⁴⁷. A Bizottság emellett olyan innovációs projekteket is finanszíroz, amelyek bővítik a kapacitást vagy gyakorlati támogatást

⁴⁵ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2020/04/22-04-2020-deadlines-reminder-boost-citizen-engagement-in-the-implementation-of-cohesion-policy

⁴⁶ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme/missions-horizon-europe_hu A Bizottság 2020 végén bejelenti a kiválasztott küldetéseket. Miután a küldetések megkezdődnek, az európai polgárokat továbbra is bevonják a végrehajtásuk valamennyi szakaszába.

⁴⁷ A Horizont 2020 keretprogram csaknem 12 millió EUR-t biztosít négy, több érdekelt fél bevonásával alakult konzorcium részére, amelyek kutatási és kísérleti tevékenységeket fognak végezni a következőkkel kapcsolatban: i. a területi kohézió demokratizálása (kísérletezés a polgárok deliberatív szerepvállalásával és a részvételi költségvetéstervezéssel kapcsolatban az európai regionális és várospolitikák területén), ii. a városok mint a politikai innováció színterei a deliberatív és részvételi demokrácia erősítésében, iii. inkluzív tudomány és európai demokráciák, valamint iv. részvételi terek kialakítása többnyelvű, dinamikus deliberatív megközelítés segítségével. Utódprogramja, az Európai horizont már feltárta egy „ellenállóbb, befogadóbb és demokratikusabb európai társadalom” létrejöttét mint az egyik kulcsfontosságú stratégiai irányt, ebből következően az első munkaprogramok folytatják a kutatások finanszírozását ezeken a területeken.

kínálnak az európai polgároknak az európai zöld megállapodás részét képező átalakulásokba való bevonásához – mind tanácskozáson, mind részvételen keresztül⁴⁸, és más területeken is⁴⁹.

Ezenfelül, az Európai Unió tovább kívánja ösztönözni a fiatalok demokratikus életben való részvételét Európában⁵⁰. Az inkluzív részvételi demokrácia előmozdítása egyike az **Európai Unió ifjúsági stratégiája** (2019–2027)⁵¹ irányadó elveinek, amelynek célja az európai fiatalok bevonása a társadalom és a politika alakításába. Az EU ifjúsági stratégiájának három fő területe a következő: *bevonni, összekapcsolni és felhatalmazni*. A *bevonni* a fiatalok részvételét jelenti és az EU-nak azt a határozott szándékát, hogy ösztönözze valamennyi fiatal demokratikus részvételét, főként az **uniós ifjúsági párbeszéd**⁵² keresztül, amely a fiatalok részvételét szolgáló strukturált eszköz, egyben a polgárok egyik legnagyobb részvételi eszköze az EU-ban, amely hozzájárul ahhoz, hogy a fiatalok ötletei az asztalra kerüljenek. Kiváló példája a vélemények alulról építkező kifejezésének, amely végül sikeresen eléri a politikai döntéshozókat. 2020-ban van az uniós ifjúsági párbeszéd tizedik évfordulója⁵³.

Az **európai polgári kezdeményezés** az uniós polgársághoz fűződő jogok fontos részét alkotja, egyben a részvételi demokrácia hathatós eszköze is az EU-ban. Lehetővé teszi, hogy a tagállamok egynegyedében lakóhellyel rendelkező egymillió polgár kérje a Bizottságot, hogy terjesszen elő az uniós szerződéseket végrehajtó jogi aktusra irányuló javaslatot⁵⁴. 2020. januártól kezdődően új szabályok vannak érvényben, amelyek felhasználóbaráttá és hozzáférhetőbbé teszik az európai polgári kezdeményezést annak érdekében, hogy az növelni tudja az európai polgárok részvételét az EU demokratikus folyamataiban. 2020. július 15-én az Európai Parlament és a Tanács ideiglenes intézkedéseket fogadott el a Covid19-

⁴⁸ Ez különösen a zöld megállapodáshoz kapcsolódó pályázati felhíváson keresztül történik, amely 1 milliárd EUR összeget mobilizál olyan kutatási és innovációs projektek céljára, amelyek az éghajlati válsággal foglalkoznak, és segítenek megvédeni Európa egyedi ökoszisztémáit és biodiverzitását. Az európai zöld megállapodás legfontosabb munkafolyamataira reflektáló tematikus területek mellett egy szektorokat átfogó terület a polgárok felelősségvállalásának ösztönzésével foglalkozik – három kulcsfontosságú témára mobilizál pénzeszközöket: i. a polgárok zöld megállapodással kapcsolatos vitáit és részvételét támogató európai kapacitás, ii. viselkedésbeli, társadalmi és kulturális változás a zöld megállapodás érdekében, és iii. annak lehetővé tétele a polgárok számára az oktatáson, civil tudományon, megfigyelési kezdeményezéseken és a polgárok bevonásán keresztül, hogy cselekedjenek az éghajlatváltozással és a környezetvédelemmel kapcsolatban.

⁴⁹ A polgárok egyben fogyasztók is, akiket a világválság jelentősen próbára tesz a mindennapi élet során, például a termékek és szolgáltatások elérhetősége és hozzáférhetősége, valamint az EU-n belüli utazás, az EU-ba való beutazás, illetve az EU-ból való kiutazás tekintetében. Az „új fogyasztói stratégia” a fogyasztóknak a stratégia tevékenységeinek végrehajtásában történő részvételén alapszik, amelyet többek között a fogyasztói szervezetek megerősítésével biztosítanak, mely szervezetek képviselik a fogyasztók érdekeit, emellett tanácsadást és támogatást is nyújtanak a részükre. Ez különösen fontos a polgárok egyes csoportjai számára, akik szociális körülményeik vagy sajátos jellemzőik – például életkoruk, nemük, egészségi állapotuk, digitális jártasságuk vagy pénzügyi helyzetük – miatt kiszolgáltatottabb helyzetben vannak.

⁵⁰ Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 165. cikkének (2) bekezdése.

⁵¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2018:456:FULL&from=EN>

⁵² https://ec.europa.eu/youth/policy/youth-strategy/euyouthdialogue_en

⁵³ Az uniós ifjúsági párbeszéd eredményeként elfogadták az európai ifjúsági célokat, amelyek a fiatalok európai jövőképét mutatják, és rendkívül fontosak azon törekvésünk szempontjából, hogy komolyan fontolóra vegyük a fiatalabb generációktól érkező jelzéseket, és hosszabb távú perspektívát építsünk a szakpolitikákról szóló döntéshozatalba, ösztönözzük a párbeszédet, továbbá növeljük a szakpolitikai döntéseinkkel kapcsolatos átláthatóságot és elszámoltathatóságot.

⁵⁴ Eddig 75 kezdeményezést vettek nyilvántartásba; ezek közül hat esetében már valamennyi eljárási szakasz lezárult, és sikeresen benyújtották őket a Bizottsághoz (forrás: https://europa.eu/citizens-initiative/home_en).

világjárvány európai polgári kezdeményezésre gyakorolt hatásainak kezelésére. A szabályokat módosították annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a pandémia által érintett polgári kezdeményezések aláírásgyűjtési idejének meghosszabbítását.

A Covid19-világjárványt **hamis vagy félrevezető információk** tömkelege kíséri, köztük Unión kívüli személyek és csoportok is próbálják befolyásolni az uniós polgárokat és vitákat. Azzal, hogy fokozottabb elszámoltathatóságot ír elő az online platformok számára, a Bizottság folytatja azt a munkát, amelynek célja egy olyan információs környezet támogatása, amelyben a polgárok tájékozott véleményt alakíthatnak ki közügyekről. A Covid19-cel kapcsolatos félretájékoztatás ügyében a Bizottság a Covid19-cel kapcsolatos 2020. júniusi közös közlemény⁵⁵ folyamánaként nyomon követési és jelentéstételi programot hozott létre. A Dezinformációra vonatkozó magatartási szabályzat aláírói havonta beszámolnak a Covid19-cel kapcsolatos dezinformációk terjesztésének korlátozására a szolgálatuknál hozott intézkedésekről. Ezenfelül, a Covid19-világjárvány idején elharapózó félretájékoztatás egyik konkrét elemeként a fogyasztókat érintő csalások – mint például felesleges, hatástalan és potenciálisan veszélyes védő készítmények kínálása – száma is meglódult⁵⁶. A közös közleményben⁵⁷ és az új fogyasztóügyi stratégiában⁵⁸ szereplő kezdeményezések kezelik ezeket a kérdéseket. Az európai demokráciáról szóló cselekvési terv és a digitális szolgáltatásokról szóló jogszabály azokat a kihívásokat kezeli, amelyeket az online dezinformáció jelent a társadalmaink számára.

A tanulási tevékenységekben való részvétel hozzájárulhat a polgárok demokratikus folyamatokban való részvételének növeléséhez. Erre az **európai készségfejlesztési program**⁵⁹ is utal, amely támogatja az életviteli készségeket, mert „a demokratikus társadalmak az aktív polgároktól függenek, akik képesek különbséget tenni a különböző forrásokból származó információk között, azonosítani a dezinformációkat, tájékozott döntéseket hozni, valamint reziliensek és felelősen cselekednek”. E nézet alapján a Bizottság – összhangban a szociális jogok európai pillérének első elvével – támogatja a minőségi és inkluzív felnőttképzés fejlesztését.

A **digitális technológiák** átalakítják a döntéshozatalt az EU-ban, és a hatóságok és a polgárok közötti kapcsolattartás módját is. Napjainkban, amikor a körülmények miatt sokan kényszerültek munkavégzési és egymással való kapcsolattartási szokásaik megváltoztatására,

⁵⁵ Az Európai Bizottság és a főképviselő közös közleménye: „A Covid19-cel kapcsolatos dezinformáció kezelése – lássuk a valós tényeket”, 2020. június 10., JOIN(2020) 8 final.

⁵⁶ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-HU/TXT/?from=EN&uri=CELEX %3A52020JC0008&qid=1606741076817](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-HU/TXT/?from=EN&uri=CELEX%3A52020JC0008&qid=1606741076817)

⁵⁷ Az Európai Bizottság és a főképviselő közös közleménye: „A Covid19-cel kapcsolatos dezinformáció kezelése – lássuk a valós tényeket”, 2020. június 10., JOIN(2020) 8 final.

⁵⁸ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: „Új fogyasztóügyi stratégia – A fogyasztói reziliencia erősítése a fenntartható helyreállítás érdekében”, 2020.11.13., COM(2020) 696 final. Az új fogyasztóügyi stratégia szerinti kezdeményezésekkel összhangban a Bizottság támogatja a nemzeti fogyasztóvédelmi hatóságok online vizsgálati kapacitásának fejlesztését, és elősegíti a fogyasztóvédelmi együttműködési hálózat és más jogérvényesítő hálózatok és az érdekelt szereplők közötti együttműködést a fogyasztókat érintő csalások, tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok és csalások visszaszorítása érdekében.

⁵⁹ COM(2020) 274 final, 2020. július 1.

az online eszközök megkönnyíthetik a kapcsolattartást és a demokratikus részvételt⁶⁰. Ugyanakkor a digitális részvételnek megvannak a korlátai az emberek technikai tudása miatt.

A Bizottság fő prioritásainak egyike a „digitális korra felkészült Európa”, és ehhez kapcsolódóan a fiatalok és a felnőttek digitális jártasságának javítása⁶¹. Ez áll a 2021-től 2027-ig tartó frissített **digitális oktatási cselekvési terv**⁶² középpontjában. A vonatkozó intézkedések közé tartozik a digitális jártasság erősítése és közös iránymutatások kidolgozásának támogatása a dezinformáció leküzdésére az oktatáson és képzésen keresztül, valamint a mesterséges intelligencia és adatok jobb megértésének támogatása a polgárok körében, és a digitális jártasság szisztematikus beépítése az iskolarendszerű és informális oktatási projektekbe. A Bizottság elkötelezett továbbá az **előregedés hatásának** kezelése iránt valamennyi szakpolitikai területen annak érdekében, hogy segítse a társadalmakat és gazdaságokat a demográfiai változásokhoz való alkalmazkodásban⁶³. Konkrét intézkedéseket vázol a polgárok aktív részvételének ösztönzésére valamennyi életszakaszban, a fiattól az időskorig⁶⁴, a gyermekeknek az uniós politikai és demokratikus életbe való esetleges bevonására is hangsúlyt fektetve.

A más tagállamban letelepedő mobilis uniós polgároknak szükségük van **támogatásra** ahhoz, hogy könnyebben beilleszkedjenek a fogadó társadalomba. Előfordulhat, hogy egyes mobilis uniós polgárok – például a hajléktalanok – bizonytalan helyzetben vannak, vagy esetleg kisebbségi háttérűek, ezért további támogatásra lehetnek jogosultak. Jelenleg a támogatás sokszor harmadik országbeli állampolgárok számára is elérhető, a mobilis uniós polgárok mint speciális csoport pedig gyakorta nem kapnak elegendő támogatást. Természetesen ez alól vannak kivételek, és egyre több helyi önkormányzati és civil társadalmi projekt próbálja kitölteni ezt az űrt. Ezenfelül a Bizottság – célzott finanszírozással – minden évben támogat az uniós polgársághoz fűződő jogokkal és a mobilis uniós polgárok bevonásával kapcsolatos figyelemfelhívó intézkedéseket.

Ezen túl, a nemzetközi kutatás és szakirodalom szerint erős összefüggés áll fenn a **kulturális részvétel és a demokrácia** között. Azok a társadalmak nyitottabbak és toleránsabbak, jobban működnek, gazdaságilag erősebbek és a demokratikus biztonságuk is nagyobb, ahol az emberek könnyen hozzáférnek különféle kulturális tevékenységekhez, és ahol magas

⁶⁰ A 2020. évi „régiónk és városok európai hete” rendezvény ideje alatt a Bizottság ülészakot rendezett „ne zárkozzunk el az e-demokrácia elől” elnevezéssel, amelyen sorra vették egyes kiválasztott uniós finanszírozású projektek bevált gyakorlatait, és feltárták azokat a digitális technológiákban rejlő lehetőségeket, amelyek növelni tudják a polgárok részvételét az európai demokratikus vitában.

⁶¹ Az emberek felvértezése a digitális átálláshoz szükséges készségekkel az európai készségfejlesztési program egyik leghangsúlyosabb eleme, amely számos tevékenységet irányoz elő a digitális stratégiával, az ipari és kkv-stratégiákkal és az Európai Felsőoktatási Térséggel összhangban.

⁶² A tervnek két stratégiai prioritása van: i. egy kiválóan működő digitális oktatási ökoszisztéma kialakításának ösztönzése Európában, és ii. a digitális készségek és kompetenciák javítása a digitális transzformáció érdekében. Lásd https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/deap-communication-sept2020_en.pdf

⁶³ 2020 júniusában a Bizottság jelentést fogadott el a demográfiai változás hatásáról, amely ismerteti a demográfiai változást kiváltó tényezőket, és azok hatását Európa-szerte.

⁶⁴ A 2019. évi európai parlamenti választásokról szóló bizottsági jelentésben (COM(2020) 252 final) bejelentették, hogy a Bizottság különös figyelmet fordít a fiatalabb és idősebb emberek, a nők, a mobilis uniós polgárok és a fogyatékkal élők 2024-es választásokon való inkluzív és egyenlő részvételének támogatására.

arányban vesznek részt az emberek az ilyen tevékenységekben. Ezzel kapcsolatban a Bizottság 2021 elején független felmérést készül indítani „A polgárok a polgári szerepvállalás és a demokrácia kultúrájában való részvételének fontossága – a nemzetközi kutatásokból származó politikai tanulságok” címmel. A felmérés összegzi az e témáról meglévő ismereteket és bizonyítékokat, leszűri a legfontosabb politikai tanulságokat, és több uniós tagállamból kiemel példákat a sikeres tevékenységekre. A felmérés támogatni fogja a Bizottságot az Új európai kulturális menetrend és a Tanács 2019–2022. évre szóló kulturális munkatervének végrehajtásában.

4. intézkedés – A Bizottság támogatja a polgárok demokratikus folyamatban való aktív részvételét, és innovatív megközelítést alkalmaz a jogalkotási folyamatba való bevonásukra annak biztosítása érdekében, hogy az uniós jogszabályok célszerűek legyenek, és összhangban álljanak az uniós értékekkel. Példát mutat olyan projektek finanszírozásával, amelyek a polgárok, egyenlőség, jogok és értékek programon keresztül támogatják az európai polgárok bevonását, a velük való konzultációt és a részvételüket az Európai horizont programban, valamint az európai zöld megállapodás szerinti átállásokban.

5. intézkedés – A Bizottság a polgárok, egyenlőség, jogok és értékek programon keresztül olyan konkrét helyi tevékenységeket finanszíroz, amelyek célja az uniós polgárok bevonása az Unió társadalmába.

6. intézkedés – A Bizottság célzott intézkedéseken – köztük finanszírozáson – keresztül növeli az uniós szintű tájékozottságot a társadalmi és demokratikus kultúrában való részvétel fontosságáról.

3. A szabad mozgáshoz való jog gyakorlásának megkönnyítése és a mindennapi élet egyszerűsítése

3.1. Nagyobb jogbiztonság a szabad mozgással kapcsolatos jogok gyakorlása során

A **szabad mozgás**⁶⁵, amely minden uniós polgár számára lehetővé teszi, hogy bármelyik tagállamban éljen, dolgozzon vagy tanuljon, az uniós polgárok leginkább becsben tartott joga.

⁶⁵ Ezt a jogot az Európai Unió működéséről szóló szerződés 21. cikke közvetlenül biztosítja minden uniós polgár számára, és az Alapjogi Charta 45. cikkében is szerepel. Az EUMSZ 21. cikkének (1) bekezdése kimondja, hogy minden uniós polgárnak joga van a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz a Szerződésekben és a végrehajtásukra hozott intézkedésekben megállapított korlátozások és feltételek betartása mellett. A vonatkozó korlátozások és feltételek megtalálhatók az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK

Az Eurobarométer felmérésben 10 válaszadó közül több, mint 8 (84 %) úgy vélekedett, hogy az uniós polgárok EU-n belüli szabad mozgása összességében kedvező a saját országa gazdasága számára⁶⁶. A becslések szerint kb. 13,3 millió uniós polgár élt ezzel a jogával, és költözött át egy másik tagállamba. A külföldre költözés számos jogi és igazgatási problémával járhat⁶⁷; a Bizottság a tagállamokat és az uniós polgárokat is támogatja azzal, hogy iránymutatásokat ad ki⁶⁸ az átköltözés vagy a szabad mozgás szabályainak gyakorlati alkalmazása során problematikusnak tartott kérdésekkel kapcsolatban.

A polgárságról szóló legutóbbi jelentés óta számos új problémás kérdést azonosítottak, emellett az Európai Unió Bírósága **fontos ítéleteket** hozott, amelyek tovább pontosítják az uniós polgárok és családtagjaik szabad mozgáshoz való jogát. Az egyik kérdés arra vonatkozott, hogy a tagállamok jogi normáinak különbözősége miatt előfordulhat, hogy bizonyos családi kapcsolatokat nem vesznek figyelembe, amikor szivárványcsaládok (azaz olyan családok, ahol legalább egy családtag LMBTIQ személy) gyakorolják a szabad mozgáshoz való jogukat.

A **Coman-ügyben** hozott ítéletében a Bíróság megállapította, hogy a szabad mozgással kapcsolatos jogok gyakorlása kapcsán a szabad mozgásról szóló irányelvben szereplő „uniós polgár házastársa” kifejezés azonos nemű személyre is vonatkozik mint az uniós polgárral házasságot kötött személyre⁶⁹. Egy másik esetben az (állandó) tartózkodási kártyával rendelkező nem uniós családtagok nem mindig tudták igénybe venni a vízummentességet, amikor fogadó tagállamukból egy másik tagállamba utaztak. A Bíróság két ítéletben pontosította, hogy joguk van a szóban forgó mentesség igénybevételéhez⁷⁰. A szabad mozgásról szóló irányelv hatálya alá tartozó kiskorúakkal kapcsolatban⁷¹ a Bíróság megállapította, hogy a szabad mozgásról szóló irányelvben használt „uniós polgár közvetlen leszármazottja” fogalmat úgy kell érteni, hogy abba az uniós polgár biológiai és örökbefogadott gyermeke is beletartozik.

A Bizottságnak szándékában áll felülvizsgálni a **szabad mozgásról szóló, 2009. évi iránymutatást**⁷² annak érdekében, hogy javítsa a szabad mozgáshoz való jogaikat gyakorló uniós polgárok jogbiztonságát, továbbá biztosítsa a szabad mozgással kapcsolatos

rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004/38/EK irányelvben, HL L 158., 2004.4.30., 77. o. (a továbbiakban: „a szabad mozgásról szóló irányelv”). Ezenfelül az EUMSZ 45. cikke minden uniós polgár számára biztosítja a jogot arra, hogy bármelyik tagállamban munkaviszonyt létesítsen, és e célból ott letelepedjen.

⁶⁶ Ez 17 százalékpontos növekedést jelent a 2012-es értékhez képest.

⁶⁷ Az ezzel a jelentéssel kapcsolatos nyílt és nyilvános konzultáció rávilágított, hogy bár a külföldre költöző polgárok összességében jól tájékozottnak érzik magukat, külföldön élve mégis adminisztratív problémákkal szembesülnek. Számos esetben megfogalmazzák, hogy bárcsak jobban tájékozottak lettek volna az átköltözés előtt olyan kérdésekben, mint például az adók, a szociális ellátások vagy az egészségbiztosítás.

⁶⁸ COM(2009) 313 végleges.

⁶⁹ A Bíróság 2018. június 5-i ítélete, *Coman és társai*, C-673/16, EU:C:2018:385.

⁷⁰ A Bíróság 2014. december 18-i ítélete, *McCarthy és társai*, C-202/13, EU:C:2014:2450 és a Bíróság 2020. június 18-i ítélete, *Ryanair Designated Activity Company*, C-754/18, EU:C:2020:478.

⁷¹ A Bíróság 2019. március 26-i ítélete, *SM (algériai kafala hatálya alá helyezett gyermek)*, C-129/18, EU:C:2019:248.

⁷² COM(2009) 313 végleges.

jogszabályok hatékonyabb és egységesebb alkalmazását az egész EU-ban⁷³. A felülvizsgált iránymutatásnak tükröznie kell a családok sokszínűségét, ebből következően valamennyi családot – a szivárványcsaládokat is beleértve – hozzá kell segítenie a szabad mozgáshoz való jog gyakorlásához. Frissített iránymutatást kell nyújtania valamennyi érintett fél – különösen az uniós polgárok – számára, és támogatnia kell az állampolgári jogokkal foglalkozó nemzeti hatóságok, a bíróságok és a jogi szakemberek munkáját.

Az iránymutatás frissítésekor a Bizottság foglalkozni kíván a **szabad mozgást korlátozó intézkedésekkel**, különösen azokkal, amelyeket közegészségügyi szempontok miatt hoztak. A Covid19-járvány számos sajátos problémát felvetett az EU-n belüli szabad mozgással kapcsolatban, hiszen sok tagállam vezetett be utazási korlátozásokat egészségügyi óvintézkedés gyanánt⁷⁴.

2020 márciusában a Bizottság külön iránymutatásokat fogadott el a munkavállalók szabad mozgáshoz való jogának gyakorlására vonatkozóan⁷⁵. Azzal a céllal, hogy segítse az utazási korlátozások fokozatos feloldását és az egyes tagállamok intézkedéseinek összehangolását, 2020 májusában a Bizottság a szabad mozgás helyreállítására vonatkozó közös megközelítés talaján álló intézkedéscsomagot⁷⁶, egy sor, turistáknak, utazóknak és vállalkozásoknak szóló iránymutatást és ajánlást, valamint a turizmus helyreállítására vonatkozó kritériumokat terjesztett elő⁷⁷. Az előadott rugalmas megközelítés járványügyi kritériumokon, a járvány megfékezésére irányuló intézkedések bevezetésén, valamint gazdasági szempontokon és közösségi távolságtartási megfontolásokon alapult. 2020. szeptember 4-én a Bizottság a szabad mozgásnak a Covid19-világjárvány miatti korlátozására vonatkozó koordinált megközelítésről szóló tanácsi ajánlásra irányuló javaslatot terjesztett elő, amelyet a Tanács 2020. október 13-án elfogadott. Az ajánlás⁷⁸ célja annak biztosítása, hogy a Covid19 miatt a szabad mozgás korlátozására a tagállamok által hozott intézkedések minden esetben **arányosak, megkülönböztetésmentesek, uniós szinten jól összehangoltak és világosan megfogalmazottak** legyenek.

A Bizottság elindította a „**Re-open EU**”⁷⁹ internetes platformot is, amelyen az EU összes nyelvén elérhető alapvető információk találhatóak a szabad mozgás és a turizmus Európa-szerte történő biztonságos újraindításához. A platform valós idejű információkat tartalmaz a

⁷³ A tagállamokat a szabad mozgással kapcsolatos jogszabályok helyes alkalmazásában a SOLVIT hálózat segíti, amely nemzeti szinten dolgozik azon, hogy kezelje az uniós jognak való megfeleléssel összefüggő problémákat. Lásd a SOLVIT működését meghatározó elvekről szóló bizottsági ajánlást, 2013.9.17., C(2013) 5869 végleges.

⁷⁴ A szabad mozgással kapcsolatos jogszabályokkal összhangban, a szabad mozgásra vonatkozó korlátozásoknak meg kell felelniük az arányosságra és a megkülönböztetés tilalmára vonatkozó követelményeknek.

⁷⁵ A Bizottság közleménye – COVID-19 A munkavállalók szabad mozgáshoz való jogának gyakorlására vonatkozó iránymutatások (2020/C 102 I/03)

⁷⁶ A Bizottság közleménye: Út a szabad mozgás helyreállítására és a belső határellenőrzések megszüntetésére vonatkozó, fokozatos és összehangolt megközelítés kialakítása felé – Covid19 2020/C 169/03.

⁷⁷ A Bizottság közleménye: Uniós iránymutatás a turisztikai szolgáltatások fokozatos újraindításáról, valamint a szálláshelyek és vendéglátóipari létesítmények egészségügyi protokolljáról – Covid19 2020/C 169/01.

⁷⁸ A Tanács (EU) 2020/1475 ajánlása a szabad mozgásnak a Covid19-világjárvány miatti korlátozására vonatkozó koordinált megközelítésről, HL L 337., 2020.10.14., 32. o.

⁷⁹ <https://reopen.europa.eu>

határokról, az utazási korlátozásokról, a közegészségügyi és biztonsági intézkedésekről, valamint utazóknak szóló más gyakorlati információk is olvashatók rajta.

Ahogy a Bizottság új migrációs és menekültügyi paktumában⁸⁰ szerepel, a Bizottság olyan **stratégiát fogad el a schengeni térség jövőjére vonatkozóan**, amely megerősíti a Schengeni határellenőrzési kódexet⁸¹ és a schengeni értékelési mechanizmust, és létrehoz egy schengeni fórumot a konkrét együttműködés ösztönzése érdekében, és feltárja a schengeni integráció elmélyítésének lehetőségeit a belső határellenőrzés felszámolását elősegítő támogatási és együttműködési program révén. A schengeni fórum első ülésére 2020. november 30-án került sor.

A Brexit jelentős hatással van azokra az uniós polgárokra – számuk mintegy 3,7 millió⁸² –, akik, miután gyakorolták a szabad mozgással kapcsolatos jogukat, amikor az Egyesült Királyság még az EU tagja volt, jelenleg az Egyesült Királyságban élnek⁸³. A Bizottság továbbra is elkötelezett az ő jogaik védelme iránt. A **kilépésről rendelkező megállapodás** nagyjából ugyanazokat a jogokat garantálja e polgárok számára, mint amelyek jelenleg is megilletik őket: továbbra is élhetnek, tanulhatnak, dolgozhatnak és utazhatnak a fogadó országuk és az Egyesült Királyság vagy az EU-27 között. Ugyanez vonatkozik minden olyan uniós polgárra is, aki az átmeneti időszak vége előtt az Egyesült Királyságba költözik⁸⁴. A Bizottság segíti az Egyesült Királyságban tartózkodó uniós polgárokat abban, hogy teljes körű információval rendelkezzenek a jogaikról, és gondoskodik arról, hogy minden lehetséges végrehajtási kérdést felvessen a brit hatóságoknak. A kilépésről rendelkező megállapodás második része annak a több mint 1 millió brit állampolgárnak a jogait is védi, akik 2020. február 1. óta már nem uniós polgárok, de még mindig uniós országban élnek; garantálja azt a jogukat, hogy a fogadó országban éljenek, dolgozzanak vagy tanuljanak. Rendelkezik a tartózkodási jogokról, a be- és kilépési jogról, a munkavégzés jogáról, a szakképesítések elismeréséről és a szociális biztonsági rendszerek koordinálásáról. A kilépésről rendelkező megállapodásban foglalt állampolgári jogok megfelelő végrehajtása – a hátrányos helyzetű csoportokra kiterjedően is – a Bizottság egyik kiemelt prioritása. Valamennyi polgárnak rendelkeznie kell az ahhoz szükséges információkkal, hogy gyakorolni tudja a jogait.

⁸⁰ COM(2020) 609, 2020.9.23.

⁸¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 rendelete (2016. március 9.) a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről (Schengeni határ-ellenőrzési kódex) (HL L 77., 2016.3.23., 1. o.).

⁸² Az Eurostat „migr_pop1ctz” adatbázisa.

⁸³ És a becslések szerint 1 millió brit állampolgár él az EU-27 országaiban (forrás: Első együttes jelentés a kilépésről rendelkező megállapodás második része szerinti tartózkodási jogok érvényesüléséről).

⁸⁴ Ugyanez vonatkozik minden olyan brit állampolgárra is, aki az átmeneti időszakban uniós tagállamba költözik.

7. intézkedés – 2022-ben a Bizottság a szabad mozgásról szóló, 2009. évi iránymutatás frissítése útján javítani fogja a szabad mozgáshoz való jogait gyakorló uniós polgárok és a nemzeti hatóságok jogbiztonságát. A frissített iránymutatás figyelembe veszi a családok sokszínűségét (szívárványcsaládok), egyedi intézkedések – például közegészségügyi szempontok miatt bevezetett intézkedések – alkalmazását, és a Bíróság vonatkozó ítéleteit is.

8. intézkedés – A kilépésről rendelkező megállapodással összhangban, a Bizottság a jövőben is támogatja azon uniós polgárok jogainak védelmét, akik, miután gyakorolták a szabad mozgással kapcsolatos jogait, amikor az Egyesült Királyság még az EU tagja volt, az átmeneti időszak vége előtt letelepedtek az Egyesült Királyságban.

3.2. A határokon átnyúló munkavégzés és utazás egyszerűsítése

2019-ben az EU szigorúbb védelmi intézkedéseket vezetett be az uniós polgárok részére kiadott **személyazonosító igazolványok és tartózkodási okmányok** tekintetében⁸⁵. Az új kártyák megkönnyítik a mobilis uniós polgárok és családtagjaik, a határ menti ingázók, diákok, turisták és más utazók mindennapi életét. Az új szabályok, amelyek 2021. augusztus 2-án lépnek hatályba, az egész EU-ban javítják a személyazonosító igazolványok és tartózkodási kártyák biztonságát azáltal, hogy minimumszabályokat vezetnek be mind a kártyákban foglalt adatokra, mind pedig a szóban forgó okmányokat kiadó valamennyi tagállam közös biztonsági jellemzőire vonatkozóan⁸⁶. A Bizottság megvizsgálja, hogyan lehetne ösztönözni azon digitális eszközök és innovációk igénybevételét, amelyek kihasználják az e-kormányzati és e-üzleti szolgáltatásokra vonatkozó új szabályok szerint kiadott személyazonosító igazolványok nyújtotta lehetőségeket.

A **közigazgatási eljárások és alaki követelmények** kritikus fontosságúak az egyik tagállamból a másikba költöző polgárok számára. Ez különösen lényeges a közokiratok – mint például a külföldön kiállított születési bizonyítvány, állampolgárságot igazoló okmány vagy hatósági erkölcsi bizonyítvány – szempontjából, amelyeket le kell fordíttatni és hitelesíttetni kell ahhoz, hogy a hatóságok elfogadják. A közokiratokra vonatkozó rendelet⁸⁷

⁸⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1157 rendelete (2019. június 20.) az uniós polgárok személyazonosító igazolványai és a szabad mozgás jogával élő uniós polgárok és azok családtagjai részére kiállított tartózkodási okmányok biztonságának megerősítéséről, HL L 188., 2019.7.12., 67. o.

⁸⁶ Az új szabályok közé tartoznak az erős adatvédelmi biztosítékok, amelyek célja annak biztosítása, hogy a gyűjtött információk nem kerülnek rossz kézbe. A nemzeti hatóságoknak biztosítaniuk kell a kapcsolat nélküli chip és az azon tárolt adatok biztonságát, hogy a chipet ne tudják feltörni, vagy engedély nélkül ne tudjanak hozzáférni.

⁸⁷ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/1191 rendelete (2016. július 6.) egyes közokiratoknak az Európai Unión belüli bemutatására vonatkozó előírások egyszerűsítése révén a polgárok szabad mozgásának előmozdításáról és az 1024/2012/EU rendelet módosításáról (HL L 200., 2016.7.26., 1–136. o.). A rendelet a

2019. február 16-án vált teljes mértékben alkalmazandóvá; megkönnyíti a polgárok számára a szabad mozgáshoz való jog gyakorlását az Unión belül. A Bizottság szorosan nyomon követi ezen új szabályok megfelelő végrehajtását, és aktívan támogatja a tagállamokat a polgárok és a hatóságok által jelzett problémák kiküszöbölésében.

Az uniós polgárok szabadon mozoghatnak az uniós tagállamok között munkavégzési célból anélkül, hogy a munkafeltételek szempontjából – a javadalmazást is beleértve – megkülönböztetést kellene elszenvedniük. A **határ menti ingázók** olyan személyek, akik az egyik uniós tagállamban dolgoznak, de egy másik tagállamban élnek. 2019-ben a számuk a 220 millió 20–64 év közötti uniós munkavállalóból 2 milliót tett ki⁸⁸, ami a teljes uniós munkaerő majdnem 1 %-ának felel meg. Az adózás területén nincsenek uniós szintű szabályok a határ menti ingázók fogalmának meghatározása, az adóztatási jogok tagállamok közötti felosztása, vagy az alkalmazandó adózási szabályok tekintetében. A szomszédos tagállamok, amelyekben sok polgár kel át a határokon munkavégzés céljából, sokszor külön szabályokat építenek be a kettős adóztatás elkerüléséről szóló kétoldalú egyezményeikbe a határ menti ingázókra vonatkozóan. Az ilyen szabályok gyakran csak a határ menti keskeny sávban élő és dolgozó polgárokra vonatkoznak. Mivel ezek a szabályok a két tagállam között fennálló speciális helyzetre vonatkoznak, és az adott tagállamok között lezajlott tárgyalások eredményei, minden egyes, a kettős adóztatást kizáró egyezmény esetében eltérnek. A határ menti ingázó jövedelme egy vagy mindkét érintett tagállamban is megadóztatható, az adórendelkezésektől függően⁸⁹. A Bizottságnak szándékában áll ajánlásokat kiadni a határokon átnyúló tevékenységet folytató adózók – köztük a határ menti ingázók – helyzetének javítása érdekében. A Bizottság 2020. júliusi adózási cselekvési tervében⁹⁰ bejelentette, hogy 2021-ben kezdeményezést indít az uniós adózók jogaival és az uniós polgárokat terhelő adófizetési kötelezettségek egyszerűsítésével kapcsolatban.

A tagállamok közötti utazás olykor számos közlekedési mód igénybevételével jár együtt („multimodalitás”). A **multimodális útvonaltervezők**⁹¹ átfogó jellegű, háztól házig tartó

legtöbb olyan problémát enyhíti, amellyel az európai polgárok szembe találják magukat, amikor egy másik tagállamban kiadott közokiratot próbálnak benyújtani. A hatóságok már nem kérhetnek hitelesítő záradékot a közokiratra vagy annak hiteles másolatára. Ezenfelül néhány közokiratot már le sem kell fordítani, feltéve, hogy többnyelvű, egységes formanyomtatványon nyújtják be, amelyet a tagállami hatóságok az e-igazságügyi portálon elérhetnek.

⁸⁸ 2019-ben a határt átlépő munkavállalók a legnagyobb számban azok közül kerültek ki, akik Lengyelországban éltek és Németországban dolgoztak (122 000 fő), Franciaországban éltek és Luxemburgban dolgoztak (93 000 fő), Magyarországon éltek és Ausztriában dolgoztak (56 000 fő), Németországban éltek és Luxemburgban dolgoztak (54 000 fő), illetve Franciaországban éltek és Belgiumban dolgoztak (50 000 fő). A legtöbb határt átlépő munkavállaló az építőiparban, a feldolgozóiparban, illetve egészségügyi jellegű munkakörben dolgozott. Részletesebben lásd <https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/eumove/bloc-2c.html?lang=en>

⁸⁹ Állandó ítélkezési gyakorlat, hogy a kettős adóztatás elkerülésére kötött kétoldalú megállapodások keretében a tagállamok szabadon meghatározhatják egymás között az adóztatási jogkörök megosztására vonatkozó kapcsoló elveket. A szóban forgó adóztatási jogkört ugyanakkor az uniós joggal összhangban kell gyakorolniuk. Ez azt is jelenti, hogy nincsenek olyan szabályok, amelyek az érintett tagállamok közül a legkedvezőbb adórendszerhez biztosítanának jogot a határ menti ingázóknak.

⁹⁰ COM(2020) 312.

⁹¹ A multimodális útvonaltervező olyan informatikai rendszer, amely egy vagy több közlekedési szolgáltatás együttesére tud javaslatot tenni, választ adva legalább arra a kérdésre, hogy „hogyan juthatok el A helyről B helyre egy adott indulási/érkezési napon és időpontban, és milyen körülmények között”. Az ilyen

információkat nyújtanak az európai utazóknak, akik ennél fogva jól megalapozott, igényeikhez szabott utazási döntéseket tudnak hozni. Zökkenőmentesen integrálják a különböző közlekedési módokra, különösen a vasúti és helyi tömegközlekedésre vonatkozó információkat, ami hatékonyabb közlekedési rendszert eredményez. Ez nagyon hasznos a polgárok számára, mivel nem mindig könnyű pontos információt kapni a határon átnyúló közlekedésről és a csatlakozásokról. Azt is lehetővé kell tennie, hogy az emberek a környezetre legkevésbé káros közlekedési módot tudják választani. A Bizottság megnöveli azon szolgáltatások támogatását, amelyek segítenek az embereknek az Unión belül megkeresni a multimodális közlekedési csatlakozásokat, és a foglalásokat elküldeni.

9. intézkedés – A Bizottság a tagállamokkal együtt azon fog dolgozni, hogy előmozdítsa a határokon átnyúló e-kormányzati és e-üzleti megoldások beépítését az újonnan kibocsátott személyazonosító igazolványokba.

10. intézkedés – A Bizottság 2021-ben kezdeményezést indít az uniós adózók jogaiival és az uniós polgárokat terhelő adófizetési kötelezettségek egyszerűsítésével kapcsolatban.

11. intézkedés – A Bizottság kezdeményezést indít a multimodális útvonaltervezők és a mobilitási kínálatba tartozó különböző lehetőségek lefoglalását és kifizetését megkönnyítő digitális szolgáltatások további támogatására.

4. Az uniós polgárság védelme és előmozdítása

4.1. Az uniós polgárság védelme

Az **uniós polgárság** és az általa biztosított **jogok a Szerződésben gyökereznek**. Az uniós polgárság egyetlen feltétele az, hogy az adott személy valamelyik tagállam állampolgárságával rendelkezzen. Az állampolgárság megadásakor a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy ez a cselekményük nem veszélyezteti az uniós polgárság lényeges tartalmát, értékét és integritását. Ez az integritás veszélybe kerül, amikor a tagállamok az állampolgárságot – és ebből következően az uniós polgárságot – előre meghatározott mértékű befektetésért cserébe adják meg anélkül, hogy követelményként írják elő a befektető és az ország közötti tényleges kapcsolat meglétét. Az uniós értékek és elvek, mint például a tagállamok állampolgárai közötti szolidaritás, gyengülnek, ha az európai projekt részévé

útvonaltervezőhöz leginkább egy bizonyos online szolgáltatáson keresztül lehet hozzáférni. (Az Európai Bizottság „Egy európai multimodális útvonaltervező felé” c. tanulmánya, 2011)

válás, Európa jogainak élvezete és az Európa demokratikus életében való részvétel pusztán egy gazdasági tranzakció függvénye. Emellett a szóban forgó alapvető jogokat a **befektetői állampolgársági programok** is veszélyeztetik, amelyek megkönnyítik a pénzmosást, az adókijátszást és a korrupciót, ahogyan erre a Bizottság 2019. januári⁹² és 2019. júliusi⁹³ jelentései is rámutatnak. 2020. október 20-án a Bizottság kötelezettségszegési eljárásokat indított két tagállammal szemben a szóban forgó tagállamok befektetői állampolgársági programja miatt, amelyet „aranyútlevél” programnak is neveznek⁹⁴. A Bizottság továbbra is figyelemmel kíséri a helyzet alakulását a befektetői letelepedési programokkal vagy „aranyvízumokkal” kapcsolatban is, amelyek hasonló kockázatot jelentenek.

12. intézkedés – A Bizottság a Bizottság a jövőben is figyelemmel kíséri az uniós polgárság megszerzését célzó befektetői rendszerek jelentette veszélyeket, a folyamatban lévő kötelezettségszegési eljárásokkal összefüggésben is, és szükség esetén beavatkozik.

4.2. Az uniós polgárság és az uniós értékek érvényesülésének előmozdítása

Az uniós polgárság a Szerződés 2. cikkében⁹⁵ ismertetett közös **értékekre** épül, amelyek körébe tartozik a demokrácia, a jogállamiság, az egyenlőség és az alapvető jogok tiszteletben tartása. A 2019-ben végzett Eurobarométer felmérés megmutatta, hogy az európai polgárok csaknem ugyanezeket az értékeket választották ki az EU-t a leginkább jellemző értékek gyanánt, azaz a demokráciát, az emberi jogokat és a jogállamiságot, amelyek fölé csupán a békét helyezték⁹⁶.

A Covid19 kihívást intézett bizonyos uniós értékek ellen, mivel miatta **ideiglenes korlátozásokat kellett bevezetni az alapvető jogok és a demokratikus értékek vonatkozásában**. Gyorsan felmerültek kérdések azzal kapcsolatban, hogy ilyen körülmények között hogyan kellene megtartani a választásokat, hogyan folytatható le tisztességesen a választási kampány, hogyan hallathatják a véleményüket a polgárok, és kell-e – és ha igen,

⁹² COM(2019) 12 final.

⁹³ COM(2019) 370 final és SWD(2019) 650 final.

⁹⁴ További információk: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_1925

⁹⁵ A 2. cikk a következőképpen szól: „Az Unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok – ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait – tiszteletben tartásának értékein alapul. Ezek az értékek közösek a tagállamokban, a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában”.

⁹⁶ A 2019 őszén készített 92. sz. Standard Eurobarométer felmérésben arra kérték a válaszadókat, hogy válasszák ki azokat az értékeket, amelyek szerintük a legjobban képviselik az EU-t. Az EU-t a legjobban képviselő érték a „béke” lett (42 %), ezt követte másodikként a „demokrácia” (34 %), valamint harmadik helyen az „emberi jogok” (32 %). A negyedik helyet a „jogállamiság” szerezte meg, amelyet öt válaszadó közül több mint egy (22 %) megemlített.

milyen – korlátozásokat bevezetni. Kiemelten fontos, hogy foglalkozzunk ezekkel a kérdésekkel, annak tudatában, hogy válság idején a demokratikus értékek védelme különös jelentőséggel bír, és a körülmények, amelyek miatt sor került a szóban forgó intézkedésekre, ismét előállhatnak. A Bizottság a jövőben is elő fogja segíteni, hogy a tagállamok az e kérdésekkel kapcsolatos bevált gyakorlatokat – köztük szabályozási intézkedéseket – az európai választási együttműködési hálózat keretében kicserélhessék. A polarizáció a világjárvány nélkül is fokozódott Európában – ahogy másutt is – az elmúlt években, és az európai értékeket az Unión belülről és kívülről is támadások érték.

Azzal a céllal, hogy segítse a **jogállamiság valódi kultúrájának** kialakulását a nagyközönség körében, a Bizottság „Az Unión belüli jogállamiság megerősítése – Intézkedési terv” című 2019. júliusi közleményében⁹⁷ számos intézkedést bejelentett. Ezek közé tartozik például egy célzott nyilvános kommunikációs kampány a jogállamisággal kapcsolatban. Ezenfelül 2020. szeptember 30-án kiadta az első éves jogállamisági jelentését⁹⁸, amely az új európai jogállamisági mechanizmus középpontjában áll⁹⁹. A jelentés évről évre serkenteni fogja az állandó vitát a jogállamiságról, és segíti a jogállamiság kultúrájának kialakítását az EU-ban.

Az **Erasmus+ programot** számos európai az EU egyik legnagyobb vívmányának¹⁰⁰ tartja¹⁰¹. Külföldre menni tanulás, képzés és munkavégzés céljából, vagy részt venni ifjúsági és sporttevékenységekben – mindez hozzájárul – a maga sokszínűségében – európai identitás erősítéséhez, és minden korosztályban elősegíti az aktív állampolgári részvételt. Az Erasmus+ ösztönzi a fiatalok részvételét Európa demokratikus életében, felhívja a figyelmet a közös európai értékekre, köztük az alapvető jogokra, emellett összehozza a fiatalokat és a döntéshozókat helyi, nemzeti és uniós szinten egyaránt¹⁰². Az Erasmus+ program Jean Monnet intézkedései – az európai integrációs tanulmányok terén a kiválóság fejlesztésén keresztül – előmozdítják az európai identitásérzet és elkötelezettség kialakulását. A jövőbeli Erasmus+ a felsőfokú oktatás területéről az oktatás és képzés más területeire is kiterjeszti a Jean Monnet intézkedéseket.

⁹⁷ COM(2019) 343 final. A Bizottság különösen elkötelezett az iránt, hogy minden finanszírozási lehetőséget kihasználjon annak érdekében, hogy segítse a civil társadalmat és a tudományos világot a jogállamiság kultúrájának megerősítésében, például a polgárok, egyenlőség, jogok és értékek jövőbeli programon keresztül.

⁹⁸ https://ec.europa.eu/info/publications/2020-rule-law-report-communication-and-country-chapters_en

⁹⁹ E mechanizmus célja valódi párbeszéd indítása a jogállamiságról európai és nemzeti szinten egyaránt. Az elgondolás szerint egy egyéves folyamatról van szó, amelynek célja a problémák felmerülésének vagy mélyülésének megakadályozása. A mechanizmus közös tudatosítást végez a jogállamiság helyzetéről az egész EU-ban, és erősíti az intézményközi együttműködést a kérdésben.

¹⁰⁰ A 2018-ban készített 89. sz. Standard Eurobarométer felmérésben a válaszadók az „ERASMUS-hoz hasonló diákcseriprogramokat” az EU harmadik legpozitívabb eredményeként rangsorolták, amelyet csak az „uniós tagállamok közötti béke” és a „személyek, áruk és szolgáltatások Unión belüli szabad mozgása” előzött meg.

¹⁰¹ Az utóbbi három évtizedben több mint 10 millióan vettek részt az Erasmus+ programban és annak elődprogramjaiban. Több, mint 1,7 millióan kaptak lehetőséget a programon keresztül arra, hogy külföldön tanuljanak, transznacionális partnerségben vegyenek részt, amelynek keretében olyan innovatív szakpolitikai megközelítéseket és gyakorlatokat dolgozhatnak ki a polgárokhoz legközelebb álló szinten, amelyek kiemelten kezelik a társadalmi befogadást, a közös értékek előmozdítását és az interkulturális megértést.

¹⁰² 2021-től kezdődően az Erasmus+ ifjúsági részvételi tevékenységek is – fiatalok által kezdeményezett különféle részvételi projekteken keresztül – támogatják a fiatalok részvétele és a polgári szerepvállalás alternatív, innovatív, intelligens és digitális formáit.

Az **állampolgári ismeretek oktatását** úgy tervezik meg, hogy támogassák az aktív állampolgári részvételt és segítsék a fiatalokat abban, hogy felfedezzék a helyüket a mai összetett társadalomban. A lehetséges tevékenységek közé tartozik a közérdekű önkéntes tevékenység¹⁰³ az Európai Szolidaritási Testületnél, a virtuális tapasztalatszerzésben való részvétel az Erasmus+ virtuális információcserén¹⁰⁴ keresztül, vagy a külföldre utazás és új kultúrák felfedezése a DiscoverEU kezdeményezés keretében. Ezen felül a közös értékek, az inkluzív oktatás és az oktatás európai dimenziójának előmozdításáról szóló tanácsi ajánlás¹⁰⁵ felhívja a tagállamokat arra, hogy tegyenek több erőfeszítést a közös értékek – köztük az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok tiszteletben tartása – támogatására. Az ajánlás emellett szorgalmazza az inkluzívabb oktatási rendszereket, a pedagógusok hatékonyabb támogatását, valamint az **Európáról** és annak tagállamairól való tanítást, amelynek célja, hogy segítse az egy iskolához, helyi közösséghez, országhoz és egyben az európai családhoz tartozás érzésének fokozott kialakulását. A Bizottság a jövőben is dolgozik olyan innovatív projekteken, amelyek előmozdítják az állampolgári ismeretek elméleti és gyakorlati oktatását a fiatalok részére, akár a jövőbeli Erasmus programon (2021–2027) keresztül is.

Az európai értékek gazdasági tevékenység folytatása során is relevánsak. A **szociális gazdaságba** olyan üzleti struktúrák tartoznak, mint például a szövetkezetek, a biztosító egyesületek, a nonprofit szervezetek, alapítványok és szociális vállalkozások, a jogi formától függetlenül. Azon túl, hogy munkahelyek millióit hozták létre, az ilyen vállalkozások és szervezetek egyben a társadalmi innováció motorjai is. Az ágazat az embereket, a szolidaritást és a demokráciát állítja munkája középpontjába. Válaszokat nyújt korunk problémáira, és erősíti az uniós polgárság eszméjét. Ezt különösen az ágazatba tartozó számos egyesület és karitatív szervezet, valamint sok európai országban a közérdekű önkéntes tevékenység egyre gyorsuló terjedése szemlélteti. A szociális gazdaság az „emberközpontú gazdaság” kialakulását segíti. A szociális gazdaságra irányuló cselekvési tervvel, amelynek elfogadására előreláthatólag 2021 második felében kerül sor, a Bizottság új intézkedéseket hoz a szociális gazdaságra és a társadalmi innovációra alkalmas környezet kialakítására, ezáltal erősíti a társadalmi befogadást és részvételt. Ilyen módon a Bizottság a jövőben is folytatja az európai szociális gazdasági régiók projektet (ESER), és Mannheim városával közösen 2021 májusában megszervezi az európai szociális gazdasági csúcstalálkozót.

¹⁰³ A közérdekű önkéntes tevékenység a szolidaritás egyik legjobban látható megnyilvánulása. Azzal, hogy részt vesznek az Európai Szolidaritási Testületben, a fiatalok segítenek a helyi közösségeken belül azonosított igények kezelésében, és hozzájárulnak fontos társadalmi problémák leküzdéséhez. A közérdekű önkéntes tevékenység lehetővé teszi továbbá a fiatalok számára, hogy hasznos tapasztalatokra, készségekre és kompetenciákra tegyenek szert személyes, tanulmányi, szociális, állampolgári és szakmai fejlődésük érdekében, elősegítve ezáltal foglalkoztathatóságukat és aktív polgári szerepvállalásukat. A válaszadók beszámolóí szerint az önkéntesek 76 %-a egyetért azzal, hogy miután részt vettek az általuk végzett közérdekű önkéntes tevékenységben, aktívabban kívánnak részt venni a közösségük társadalmi és politikai életében. Az önkéntesek 87 %-a a visszatérését követően a továbbiakban is a szolidaritás területén kíván tevékenykedni, és ott aktív szeretne maradni.

¹⁰⁴ Ez lehetővé teszi az európai és a dél-mediterrán országokban élő fiatalok számára, hogy érdemi interkulturális tapasztalatokat szerezzenek online.

¹⁰⁵ 2018/C 195/01.

Politikai iránymutatásában a Bizottság hangsúlyozta az Unióban meglévő **esélyegyenlőtlenségek kezelésének** fontosságát. Az Unió csak a tehetségek és a sokféleség teljes mértékű kihasználása révén bontakoztathatja ki a benne rejlő összes lehetőséget. Az, hogy az EU-ban még mindig nem ismeretlen fogalom a hátrányos megkülönböztetés, gyengíti az EU társadalmi kohézióját, megfosztja a gazdaságot a benne rejlő lehetőségek teljes kiaknázásától, és közvetlen kihívást jelent az alapvető jogok és az uniós értékek szempontjából. Von der Leyen elnök asszonynak az „egyenlőségközpontú Unió” építése iránti elkötelezettségével összhangban a Bizottság elfogadta a **2020–2025-ös időszakra vonatkozó uniós nemi esélyegyenlőségi stratégiát**¹⁰⁶, az EU rasszizmus elleni cselekvési tervét¹⁰⁷ és az uniós LMBTIQ-¹⁰⁸ és romastratégiai keretet¹⁰⁹. A Bizottság 2021. évi munkaprogramja további kezdeményezéseket tartalmaz erre a területre, mint például: Javaslat a nemi alapú erőszak és a kapcsolati erőszak megelőzésével és az ellene való küzdelemmel kapcsolatban, Kezdeményezés az uniós dimenziójú bűncselekmények listájának a gyűlölet-bűncselekmények és a gyűlöletbeszéd minden formájával való kibővítésére vonatkozóan, A fogyatékossgal élő személyek jogaira vonatkozó stratégia, valamint Közlemény az antiszemizmus elleni küzdelemre vonatkozó uniós stratégiáról.

¹⁰⁶ COM(2020) 152 final.

¹⁰⁷ Egyenlőségközpontú Unió: Az EU rasszizmus elleni cselekvési terve a 2020–2025-ös időszakra: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/a_union_of_equality_eu_action_plan_against_racism_2020_-_2025_en.pdf A bejelentett intézkedések egyike szerint a Bizottság műhelytalálkozót szervez a választásokról azzal a céllal, hogy kicseréljék és terjesszék az inkluzív demokráciával kapcsolatos bevált gyakorlatokat, és olyan jelöltlisták jöjjenek létre, amelyek tükrözik társadalmaink sokszínűségét. Ezt a műhelytalálkozót 2022-re tervezik annak érdekében, hogy információkkal szolgáljon a 2024-ben tartandó következő európai parlamenti választásokhoz.

¹⁰⁸ Egyenlőségközpontú Unió: Az LMBTIQ személyek esélyegyenlőségére vonatkozó stratégia a 2020–2025-ös időszakra.

¹⁰⁹ A romák egyenlőségének, társadalmi befogadásának és részvételének előmozdítását célzó uniós stratégiai keretrendszer egy átfogó, három pilléren nyugvó megközelítést határoz meg a 2020 és 2030 közötti időszakra: Ez a megközelítés az egyenlőség előmozdításával és a részvétel ösztönzésével kiegészíti a marginalizált romák társadalmi és gazdasági befogadását. Ebből következően célja az, hogy valamennyi roma számára lehetőséget adjon a benne rejlő teljes potenciál felismerésére és a politikai, társadalmi, gazdasági és kulturális életben való részvételre.

13. intézkedés – A Bizottság új egyenlőségi és megkülönböztetésellenes intézkedésekre tesz javaslatot, ahogyan ezt a stratégiai dokumentumokban is bejelentette.

14. intézkedés – A Bizottság az ERASMUS+ programon, az Európai Szolidaritási Testület programján és a Jean Monnet intézkedéseken keresztül támogatja a fiatal európaiak európai identitásérzetének kialakítását.

15. intézkedés – A Bizottság a jövőben is nyomon követi a korlátozó intézkedések hatását, különösen a válság idején bevezetett, az uniós polgársághoz fűződő jogokkal, a szabad és tisztességes választásokkal és a tisztességes demokratikus vitával kapcsolatban hozott intézkedéseket ezen intézkedések feloldásáig, és továbbra is elősegíti az európai választási együttműködési hálózat keretében az e kérdésekkel kapcsolatos bevált gyakorlatok tagállamok közötti cseréjét.

5. Az uniós polgárok védelme Európában és külföldön, válság/vészhelyzet idején

5.1 Tevékeny szolidaritás a polgárokért az Unión belül

A **Covid19-világjárvány** és következményei rávilágítanak a tagállamok, valamint a társadalomban élő egyének közötti szolidaritás értékére. A világjárvány különbözőképpen érinti az európaiakat társadalmi helyzetüktől, nemüktől, valamint attól függően, hogy melyik ágazatban dolgoznak, létfontosságú vagy nem létfontosságú munkakört töltenek-e be, és ami a járvány egészségügyi hatását tekintve a legsúlyosabb: az életkoruktól és állapotuktól függően. A világjárvány a társadalmainkban meglévő egyenlőtlenségeket is reflektorfénybe helyezte, sőt súlyosbította¹¹⁰. Az európai válasz sokrétű volt, és abban az uniós kormányzat és a nemzeti kormányok, az ipar, a civil társadalom és a közösségükben aktív polgárok egyaránt részt vettek¹¹¹.

Az élet és a megélhetés védelme, valamint a tartós és sikeres helyreállítás biztosítása érdekében a Bizottság javaslatot tett a „**NextGenerationEU**” elnevezésű Európai Helyreállítási Eszközre, amely egy 750 milliárd eurós helyreállítási program, és célzott erősítéseket is javasolt a 2021–2027-es időszakra vonatkozó uniós költségvetéshez. A Bizottság elkötelezett az iránt, hogy a fenntartható és hosszú távú stabilitás biztosítása érdekében az egyenlőséget továbbra is a helyreállítás középpontjában tartsa.

Az európai nagyközönség elvárja az Uniótól, hogy a jövőben hatékonyabban reagáljon az egészségügyi válságokra. A Covid19-világjárványra adott válasz részeként, felismerve továbbá, hogy az új Covid19-vakcinák hozzásegíthetnek a pandémiából való kilábaláshoz, a

¹¹⁰ Például a Covid19-világjárvány aránytalanul súlyos negatív hatást gyakorolt a marginalizált személyekre és a jogfosztott roma közösségekre. Az uniós romastratégiai keret külön iránymutatást tartalmaz a tagállamok részére annak biztosítása céljából, hogy a jövőbeli stratégiák jobban felkészítsék őket a hasonló válságok kezelésére. A világjárvány tanulságai mellett az új keret kiemelt célkitűzéseinek kiválasztásával (pl. a lakhatás és az alapvető szolgáltatások területén) és a tanácsi ajánlástervezetben javasolt intézkedésekkel (pl. a roma gyermekek digitális integrációjával és távoktatásával) kapcsolatban is információval szolgálnak.

¹¹¹ További információk: Koronavírus: Európai szolidaritás a gyakorlatban, https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/health/coronavirus-response/coronavirus-european-solidarity-action_hu

Bizottság ambiciózus **uniós stratégiát** dolgozott ki a **Covid19-vakcinákra vonatkozóan**¹¹², amelyet 2020 júniusában el is fogadtak, és amely arra irányul, hogy a Covid19-vakcina vezető gyártóival kötött előzetes vételi megállapodásokkal biztosítsák a szóban forgó vakcinákhoz való hozzájutást. A stratégia támogatja továbbá a tagállamokat a Covid19-vakcinák sikeres terítésére és – miután elérhetővé váltak – elégséges mennyiségben való alkalmazására történő felkészülésben¹¹³. A Bizottság erős **európai egészségügyi uniót** is épít, amely jobban védi a polgárok egészségét, képessé teszi az Uniót és tagállamait arra, hogy jobban megelőzzék és kezeljék a jövőbeli világjárványokat, és javítja az európai egészségügyi rendszerek ellenálló képességét. Ennek érdekében a Bizottság 2020. november 11-én rendeletjavaslatot fogadott el a határokon át terjedő súlyos egészségügyi veszélyekről¹¹⁴, amelynek célja az európaiak egészségének további védelme és a határokon át terjedő egészségügyi válságokra való kollektív reagálás, amelyhez csatlakozik az Európai Gyógyszerügynökség (EMA) megbízatásának kiterjesztésére¹¹⁵, valamint az Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ (ECDC) megbízatásának megerősítésére¹¹⁶ vonatkozó javaslat.

A Bizottság új egészségügyi programra is javaslatot tett **„az EU az egészségügyért” program** néven, amely olyan intézkedéseket támogat, amelyek célja az uniós polgárok védelme a határokon át terjedő súlyos egészségügyi veszélyekkel szemben, a gyógyszerek, orvostechikai eszközök és a válság szempontjából releváns egyéb termékek Unióban való elérhetőségének javítása, hozzájárulás azok megfizethetőségéhez, az innováció támogatása, továbbá az egészségügyi rendszerek és az egészségügyi szakdolgozók megerősítése, többek között a digitális transzformáción keresztül.

Mióta a von der Leyen-Bizottság megkezdte munkáját, a **szociális jogok európai pillérének** teljes körű végrehajtása politikai prioritás. A fellendüléshez és a méltányos és erős gazdasági struktúrák kiépítéséhez elengedhetetlen, hogy az EU-ban minden munkavállaló számára biztosítva legyen a tisztességes megélhetés, és a minimálbérek alapvető szerepet játszanak ebben. A minimálbérek egyaránt relevánsak a kizárólag kollektív szerződésekben megállapított bérkülönbözetet alkalmazó és a minimálbért jogszabályban meghatározó országokban. A bizottsági javaslatot¹¹⁷ 2020. október 28-án fogadták el. A szociális jogok európai pillére Európa helyreállításának iránytűje lesz, egyben a legjobb eszköz annak biztosítására, hogy senki ne maradjon magára. A Bizottság bejelentette¹¹⁸, hogy ambiciózus

¹¹² COM/2020/245 final.

¹¹³ Ezenfelül a kidolgozás alatt álló új európai gyógyszerstratégia olyan fontos kérdéseket kezel, amelyek már évtizedek óta foglalkoztatják a betegeket és az egészségügyi rendszereket; ilyen például a gyógyszerek hozzáférhetősége és megfizethetősége, az egészségügyi rendszerek fenntarthatósága és a gyógyszerhiány. A stratégia a digitalizálás és az innováció lehetővé tétele érdekében értékelést irányoz elő a jelenlegi rendszerről, különösen ami a kielégítetlen igényeket illeti, és az uniós ipar globális versenyképességét javító intézkedésekről rendelkezik. Hozzájárul egy olyan, a válságnak ellenálló rendszer kialakításához, amely minden körülmények között biztosítja a biztonságos, magas színvonalú és hatásos gyógyszerekhez való hozzáférést.

¹¹⁴ COM(2020) 727 final.

¹¹⁵ COM(2020) 725 final.

¹¹⁶ COM(2020) 726 final.

¹¹⁷ COM(2020) 682 final.

¹¹⁸ A Bizottság 2020. január 14-i közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: „A méltányos átállást szolgáló erős szociális Európa”, COM(2020) 14 final. Ezt a kezdeményezést a Bizottság 2021. évi munkaprogramja megerősítette.

cselekvési tervet terjeszt elő, amelynek célja a pillér teljes körű végrehajtásának biztosítása. A cselekvési terv közép- és hosszú távon elő fogja segíteni a társadalmi-gazdasági fellendülést és ellenálló képességet – a digitális és zöld gazdaságra való átállás szociális méltányosságának növelése érdekében.

A válság a fiatalok életét is negatívan érintette; ezt részben enyhítheti az **ifjúsági garancia**¹¹⁹. A fiatalokat érintő előző foglalkoztatási válság csúcsán, 2013-ban útjára indított ifjúsági garancia számos tagállamban jelentős átalakító hatást gyakorolt. Az elindítása óta több mint 24 millió fiatalnak kínált munkahelyet vagy további oktatást, szakmai gyakorlati lehetőséget vagy tanulószereződéses gyakorlati képzést mint átmeneti lehetőséget egy jövőbeli karrier irányába. A fiatalok foglalkoztatását támogató 2020. évi csomagjában¹²⁰ a Bizottság további intézkedéseket javasolt a fiatalok munkaerőpiaci támogatására, mint például az ifjúsági garancia megerősítését és uniós szinten a hátrányos helyzetű fiatalokra való kiterjesztését¹²¹.

16. intézkedés – A Bizottság a tagállamokkal együtt végrehajtja a Covid19-vakcinákra vonatkozó uniós stratégiát – gyors, méltányos és megfizethető hozzáférést biztosítva ezekhez a vakcinákhoz. A Bizottság folytatja az erős európai egészségügyi unió építésére irányuló munkáját – egy olyan uniót, ahol a tagállamok együtt készülnek fel és reagálnak az egészségügyi válsághelyzetekre, az egészségügyi felszerelések elérhetőek, megfizethetőek és innovatívak, és az országok együtt dolgoznak az olyan betegségek megelőzésének, kezelésének és utógondozásának javításán, mint például a rák.

17. intézkedés – A Bizottság növeli a fiatal uniós polgároknak nyújtott támogatásokat, a hátrányos helyzetű csoportokhoz tartozókat is beleértve, azzal a céllal, hogy a megerősített ifjúsági garancián keresztül segítse őket az oktatáshoz, képzéshez és végül a munkaerőpiachoz való hozzáférésben.

5.2. Tevékeny szolidaritás az uniós polgárokért az Unión kívül

A világválság kitörése előtt egyre több európai utazott az Unión kívülre – távoli helyekre is¹²². A becslések szerint közel 7 millió uniós polgár¹²³ utazik vagy él olyan helyen, ahol nincs

¹¹⁹ Az ifjúsági garancia egy olyan kötelezettségvállalás, amely biztosítja, hogy valamennyi 25 év alatti fiatal a munkahelye elvesztését vagy a formális tanulás befejezését követő négy hónapos időszakon belül színvonalas állásajánlatot kapjon, illetve további oktatásban, tanulószereződéses gyakorlati képzésben vagy gyakornoki képzésben részesüljön.

¹²⁰ A csomag koordinálása az európai készségfejlesztési programmal és különösen a Bizottság szakoktatásra és szakképzésre vonatkozó tanácsi ajánlásra irányuló javaslatával történik, amely segít abban hogy ellássák az embereket a tudás, készségek és kompetenciák olyan kiegyensúlyozott elegyével, amely erős alapot nyújt az ellenálló képességhez, az egész életen át tartó tanuláshoz, az egész életen át tartó foglalkoztathatósághoz, a társadalmi befogadáshoz, az aktív állampolgári részvételhez és a személyes fejlődéshez.

¹²¹ COM/2020/276 final.

¹²² Számos uniós polgár, a kettős állampolgárokat is beleértve, tartós jelleggel harmadik országban él.

uniós képviselőt¹²⁴. Azonban nem minden uniós tagállam rendelkezik nagykövetséggel vagy konzulátussal a világ minden országában. A **konzuli védelemhez** való jog az egyik speciális jog, amelyet a Szerződések biztosítanak az uniós polgárok számára¹²⁵; ez a jog az európai szolidaritás egyik kézzelfogható példája. A tagállamoknak ugyanolyan feltételekkel kell segítséget nyújtaniuk egy harmadik országban a képviselővel nem rendelkező uniós polgároknak, mint ahogyan a saját állampolgáraikat segítik. A 485. sz. Eurobarométer gyorsfelmérés szerint a válaszadók háromnegyede (76 %) tud erről a jogról.

Bár a konzuli védelmet többnyire napi szinten nyújtják világszerte az uniós polgárok részére, vannak olyan nagyobb események, amelyek **EU-27-szintű koordinációt és közös fellépést** igényelnek. Az elmúlt években számos olyan esemény merült fel, amely közös fellépést kívánt meg, ide tartoznak természeti katasztrófák, terrortámadások, polgári zavargások és felkészülés világméretű sporteseményekre, de olyan mérvű és annyira összetett fellépés még soha nem volt, mint a Covid19-járvány idején.

A **korábban nem látott hazatérési folyamat** során a tagállamoknak – az Európai Bizottság és az Európai Külügyi Szolgálat segítségével – 2020. február és május között sikerült hazajuttatni több mint félmillió, a Covid19 miatt világszerte bevezetett utazási korlátozások által érintett európai polgárt¹²⁶. A Bizottság akár 75 %-os társfinanszírozást biztosított az uniós költségvetésből az uniós polgári védelmi mechanizmuson keresztül a hazatérési célú közös járatokhoz. Ez az erőfeszítés egy nehéz időszakban bizonyította az EU tevékeny szolidaritását, és a konzuli védelem mint az uniós polgársághoz fűződő egyik jog előnyeit is¹²⁷.

Amikor a Covid19-járvány miatt külföldön rekedt uniós polgárok hazatérését szervezték, a tagállamok – helyesen – **nem kezelték eltérően a képviselővel rendelkező és a képviselővel nem rendelkező uniós polgárokat**. Ahol a hazatelepítési kapacitások engedték, valamennyi európai polgárnak segítséget nyújtottak¹²⁸.

A Covid19-válság megmutatta, hogy **tovább kell erősíteni az uniós szolidaritást annak érdekében, hogy az uniós polgárok fokozottabb védelemben részesüljenek külföldön,**

¹²³ SWD(2018) 273 final.

¹²⁴ A „képviselettel nem rendelkező” kifejezés azokra a polgárookra utal, akiknek tagállamának vagy nincs nagykövetsége vagy konzulátusa egy harmadik országban, vagy ténylegesen nincs olyan helyzetben, hogy segítséget nyújtson.

¹²⁵ Ez a jog az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 20. cikke (2) bekezdésének c) pontjában és 23. cikkében, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 46. cikkében is szerepel.

¹²⁶ Az Európai Külügyi Szolgálat külön konzuli munkacsoportot hozott létre erre a célra, a tagállamokkal és a Bizottság Veszélyhelyzet-reagálási Koordinációs Központjával (ERCC) szoros együttműködésben a hazaszállítások koordinálására.

¹²⁷ Ez a törekvés szemmel látható volt a polgárok számára, az e jelentés nyílt és nyilvános konzultációjára válaszolók több mint 60 %-a úgy nyilatkozott, hogy tud azokról a hazatelepítési légi járatokról, amelyeket a tagállamok és az Európai Bizottság szervezett azon uniós polgárok számára, akik a Covid19-járvány kitörésekor harmadik országban voltak.

¹²⁸ Ez a nagymérvű és történelmileg egyedülálló konzuli együttműködés az uniós tagállamok és az uniós intézmények között a partnerországok – mint például az Egyesült Királyság, Norvégia, Svájc, Szerbia és Törökország – állampolgárai számára is hasznos volt, hiszen az ő állampolgáraikat is uniós légi járatokkal szállították haza.

különösen válság idején. Még mindig nagyok a különbségek a tagállamok között a harmadik országban történő segítségnyújtási kapacitás tekintetében, például ami a konzuli hálózatok méretét, a helyi alkalmazottak számát és a hazaszállítás céljára rendelkezésre álló anyagi eszközöket illeti. Ez nemcsak a képvisellel nem rendelkező uniós polgárokat érintheti, hanem a képvisellel rendelkezőket is, amikor saját tagállamuk nincs olyan helyzetben, hogy gyorsan segítséget nyújtson nekik válsághelyzetben¹²⁹.

A válság tanulságai ráirányították a figyelmet az uniós küldöttségek fontos szerepére, ők egyeztettek ugyanis az uniós tagállamokkal a polgárok hazaszállításáról, segítettek a kereskedelmi, illetve az uniós kormányok által szervezett légi járatokon hazatérő személyek listáinak elkészítésében. A hatályos uniós jog az uniós küldöttségek szerepét a koordinációra és információnyújtásra korlátozza, de a legtöbb uniós polgár¹³⁰ üdvözlözné, ha a küldöttségek aktívabb szerepet kapnának a sürgőshelyzetben lévő uniós polgároknak történő segítségnyújtásban¹³¹. Az „Európa globális szerepének erősítése” kiemelt prioritás részeként a Bizottság **felülvizsgálja a konzuli védelemről szóló irányelvet** annak érdekében, hogy megkönnyítse a konzuli védelemhez való jog gyakorlását, amely az uniós polgársághoz fűződő jog, és erősítse az uniós szolidaritást az uniós polgárok külföldön – különösen válsághelyzetben – történő fokozottabb védelme érdekében. Ez növelné a tagállamok közötti együttműködést, és erősítené az EU támogató szerepét, a legjobban hasznosítva az uniós küldöttségek egyedülálló hálózatát azzal a céllal, hogy konzuli segítséget nyújtson a sürgőshelyzetben lévő uniós polgároknak, például azáltal, hogy lehetővé teszi számukra hazatérési légi járatok szervezését, és sürgősségi úti okmányokat bocsát ki a részükre. Az uniós küldöttségeknek ki kell egészíteniük a tagállamok konzuli hálózatait, különösen harmadik országokban, ahol az egyes tagállamoknak nincs, vagy nagyon kevés tagállamnak van saját képviselője. Mivel nem minden fenti probléma kezelhető az EUMSZ 23. cikke (konzuli védelem) alapján, a Bizottság mérlegeli a konzuli védelemhez való jognak mint az uniós polgársághoz fűződő jogok egyikének az EUMSZ 25. cikke. (2) bekezdése alapján történő kiterjesztését.

18. intézkedés – A Bizottság 2021-ben felülvizsgálja a konzuli védelemre vonatkozó uniós szabályokat annak érdekében, hogy javítsa az EU és a tagállamok arra vonatkozó felkészültségét és kapacitását, hogy válsághelyzetben védelmet és támogatást nyújtsanak az európai polgárok számára.

¹²⁹ Az Egyesült Királyság Unióból való kilépését is figyelembe kell venni, mivel ez az ország nagy konzuli hálózattal és kapacitással rendelkezik arra, hogy válsághelyzetben segítséget nyújtson.

¹³⁰ A 2020. évi Eurobarométer felmérésben 10 válaszadó közül több mint 9 (92 %) egyetértett azzal, hogy ha olyan Unió kívüli országban lenne, ahol a saját országa nem rendelkezik konzulátussal vagy nagykövetséggel, és segítségre lenne szüksége, szívesen fordulna egy uniós küldöttséghez támogatásért.

¹³¹ Hasonlóképpen, e jelentés nyílt és nyilvános konzultációja megmutatta, hogy a válaszadók 90 %-a támogatja, hogy az uniós küldöttségeknek képesnek kell lenniük arra, hogy szükség esetén harmadik országban segítséget nyújtsanak uniós polgároknak.

6. Következtetések

Az uniós polgárság az európai projekt középpontjában áll. A polgárok az EU-tól várják jogaik védelmét és azt, hogy az EU hozzáadott értéket nyújtson életük különböző területeihez. Az egészségügyi világválság még jobban megmutatja a mai Unió valóságát, ahol a nagyszámú határokon átnyúló kapcsolat és továbbgyűrűző hatás az európaiak életének és megélhetésének védelme érdekében szükségessé teszi közös európai megközelítések kialakítását.

Az új politikai, társadalmi és technológiai kihívások már a Covid19-válság előtt is a régi megközelítések újragondolását és olyan új intézkedések bevezetését vetették fel, amelyek célja az uniós polgárok védelme és három fő joguk gyakorlására való képességük javítása, mely utóbbiak a következők: szabad mozgás; részvétel a szabad és tisztességes választásokon; konzuli védelem az EU-n kívül. Ugyanakkor, ahogyan ebben a jelentésben is tükröződik, az uniós polgárság fogalma és az EU-nak a polgárt középpontba állító intézkedései túlmutatnak ezen.

A Bizottság folyamatosan nyomon követi és értékeli a tagállamokban fennálló helyzetet, és az EU-Szerződésnek és a Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően cselekszik. Az elkövetkezendő években számos területen jogalkotási intézkedéseket fog javasolni annak érdekében, hogy megszüntesse a hiányosságokat és javítsa a polgárok jogbiztonságát jogaik gyakorlása során. Más területeken a polgárok jogainak teljes gyakorlása nem csupán a jogszabályokon, hanem azon végrehajtásán is múlik, amely módosíthatja a kereteket, lehetővé téve, hogy a polgárok teljes mértékben kiaknázhassák e jogok szellemét. Ezekben a területeken a jelentés olyan intézkedéseket fogalmaz meg, amelyeken keresztül a Bizottság a szükséges változtatások elérése irányába tesz lépéseket.

A Bizottság elkötelezett az ebben a jelentésben meghatározott intézkedések végrehajtása iránt. Ennek érdekében másokkal – uniós intézményekkel, tagállamokkal, helyi és regionális hatóságokkal, a civil társadalommal és mindenekelőtt magukkal a polgárokkal – partnerségben fog dolgozni.

Melléklet az uniós polgárságról szóló 2017. évi jelentésben bejelentett intézkedések nyomon követéséről

2017–2019-es prioritás	Intézkedések
Az uniós polgársághoz kapcsolódó jogok és a közös uniós értékek érvényesülésének előmozdítása	
<p>1. 2017-ban és 2018-ban az egész Unióra kiterjedő tájékoztató figyelemfelhívó kampányt folytat, többek között a konzuli védelemről és – a 2019-es uniós választásokat megelőzően – a választójogról.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Annak érdekében, hogy a 2019. májusi európai parlamenti választások előtt támogassa a választási részvételt és arra ösztönözze a polgárokat, hogy tájékozott döntést hozzanak, a Bizottság, szoros együttműködésben az Európai Parlamenttel, tájékoztató és kommunikációs kampányokat folytatott például arról, hogy mit csinál az EU, hogyan kell szavazni, és hogyan lehet szerepet vállalni. Ezek a kampányok proaktívak és többnyelvűek voltak, erős helyi dimenzióval rendelkeztek, és információt nyújtottak a választói névjegyzékbe való felvétellel kapcsolatos határidőkről, arról, hogy hol kell elintézni a névjegyzéki felvételt, és az összes szükséges gyakorlati lépésről. • 2018 nyarán a Bizottság (a Jogérvényesülési Főigazgatóság) sikeres kampányt folytatott a közösségi médiában azzal a céllal, hogy tájékoztassa a külföldre utazó uniós polgárokat a külföldön őket megillető konzuli védelemhez való jogról. A kampány a konzuli védelemről szóló uniós irányelv hatálybalépésekor zajlott le.
<p>2. Intézkedéseket tesz az Európai önkéntes szolgálat megerősítése, valamint annak érdekében, hogy népszerűsítse az önkéntesség előnyeit és előmozdítsa annak az oktatásba való beépítését. 2020-ig felhívja az első 100 000 fiatal európaít, hogy végezzenek önkéntes munkát az Európai Szolidaritási Testületnél, ami lehetőséget kínál számukra új készségek elsajátítására és meghatározó élmények szerzésére, valamint arra, hogy Unió-szerte hozzájáruljanak a társadalom építéséhez, továbbá a pályájuk kezdetén értékes tapasztalatokat és szakismereteket szerezzenek.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az Európai Szolidaritási Testület jogi keretének meghatározásáról szóló (EU) 2018/1475 rendelet 2018 októberében lépett hatályba. A rendelet létrehozta a jogi keretet, amelynek alapján a fiatalok az Európai Szolidaritási Testület égisze alatt önkéntes munkát végezhetnek vagy hasznos projekteken dolgozhatnak.
<p>3. Védi az uniós polgárság lényegét és az attól elválaszthatatlan értékeket; jelentést készít a befektetők számára uniós polgárságot nyújtó nemzeti programokról, amely ismerteti a területre vonatkozó bizottsági intézkedéseket, a hatályos tagállami jogszabályokat és gyakorlatot, valamint iránymutatást nyújt a tagállamoknak.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 2019 januárjában a Bizottság elfogadta a „Befektetői állampolgársági és letelepedési programok az EU-ban” című jelentését (COM(2019) 12 final). Ez az első átfogó jellegű tényszerű tanulmány az EU-ban létező valamennyi befektetői állampolgársági („arany útlevél”) és tartózkodási („aranyvízum”) programról. Feltérképezi a meglévő gyakorlatokat, és azonosítja azokat a kockázatokat, amelyeket az ilyen programok jelentenek az EU számára, különösen a biztonság, a pénzmosás, az adókijátszás és a korrupció tekintetében. A Bizottság továbbra is nyomon követi az e programokból következő uniós jogszabályok betartásával kapcsolatos tágabb kérdéseket. • 2018 májusában a Tanács ajánlást fogadott el a közös értékek, az inkluzív oktatás és az oktatás európai dimenziójának előmozdításáról. Az ajánlás célja az összetartozás érzésének mélyítése – a közös értékek közvetítése, az inkluzív oktatás gyakorlati megvalósítása, valamint az EU-val és annak tagállamaival kapcsolatos ismeretek oktatása útján,

	<p>amelynek célja, hogy segítse az egy iskolához, helyi közösséghez és országhoz, egyben az Unió családjához tartozás érzésének erősítését. Ugyancsak 2018 májusában, az európai oktatási térségre vonatkozó, végrehajtás alatt álló első csomag részeként a Tanács elfogadott egy, az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról szóló ajánlást, amely az uniós polgársággal összefüggő kompetenciát is tartalmaz.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2019 novemberében a Bizottság (az Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság) létrehozta a Jan Amos Comenius-díjat, amelyet olyan középiskoláknak ítélnék oda, amelyek kreatív módszereket alkalmaznak, amikor az Európai Unióval kapcsolatos ismereteket tanítanak a diákjaiknak. • 2017-ben, 2018-ban és 2019-ben a Bizottság (az Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóság) végrehajtotta a bevonásért odaítélhető Altiero Spinelli díjat, amelyet a polgárok EU-val kapcsolatos ismereteit és tudatosságát bővítő kiemelkedő munkáért ítélték oda.
Az Unió demokratikus életében való polgári részvétel ösztönzése és javítása	
<p>1. Intenzívebbé teszi a civil párbeszégeket és ösztönzi a nyilvános vitákat annak érdekében, hogy a lakosság jobban megértse, milyen hatást gyakorol az Unió a polgárok mindennapi életére, és hogy több lehetőség legyen a polgárokkal való eszmecserére.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 2014-től a 2019. májusi európai parlamenti választásokig mintegy 1 800 civil párbeszédet szerveztek több mint 635 különböző helyen, amelyeken kb. 200 000, különböző nemzetiségű, életkorú, vallású és politikai meggyőződésű, különböző rasszhoz tartozó polgár gyűlt össze. Mindegyik biztos aktívan részt vett ezeken a párbeszégeken, amelyek hozzásegítették a polgárokat annak megértéséhez, hogyan szolgálják az érdekeiket az uniós politikák, és arra törekedtek, hogy fokozzák a polgárok aktív kapcsolattartását a Bizottságban helyet foglaló felső szintű döntéshozókkal, és szerepvállalásukat a tágabb értelemben vett uniós demokráciában.
<p>2. Jelentést készít a helyi választásokról szóló uniós jogszabály végrehajtásáról annak biztosítása érdekében, hogy az uniós polgárok hatékonyan gyakorolhassák szavazati jogukat helyi szinten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az uniós polgárságról szóló 2017. évi jelentésben szereplő kötelezettségvállalásainak megvalósítása során, 2018. februárjában a Bizottság kiadott egy jelentést (COM/2018/044 final) az uniós polgárok aktív és passzív választójogáról a helyhatósági választásokon, ha egy másik uniós tagállamban élnek. A jelentés számba vette, hogyan gyakorolták az ilyen „mobilis” polgárok ezeket a jogaikat 2012 óta, és rámutatott, hogyan lehetne javítani a demokratikus részvételükkel kapcsolatos ismereteiket, tájékoztatni és tudatosítani ezt a jogot a polgárok körében, könnyíteni a szavazási eljáráson, és bevonni az érdekelt szereplőket abba, hogy segítsenek elérni mindezt. Ez a jelentés ismertetett a polgárok demokratikus szerepvállalásának fokozásával kapcsolatos tagállami gyakorlatokat.
<p>3. Ösztönzi az uniós polgárok aktív és passzív választójogának gyakorlását elősegítő bevált gyakorlatokat, beleértve azt is, hogy más uniós országba való költözés esetén megőrizhessék a polgárok a szavazati jogukat, valamint a politikai hírekhez jobban hozzá lehessen férni nemzetközi viszonylatban, annak érdekében, hogy támogassa a 2019. évi európai parlamenti választásokon való részvételt és széles körű</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 2018. februárban a Bizottság kiadott egy, a 2019. évi európai parlamenti választások európai jellegének és hatékony lebonyolításának elősegítéséről szóló ajánlást (C (2018)900 final). Felhívta az illetékes nemzeti hatóságokat, hogy segítsék elő az alulreprezentált csoportok – köztük a fogyatékkal élő – választójogának gyakorlását, továbbá összességében is támogassák a választások demokratikus lebonyolítását, és segítsék a magas részvétel elérését. • Ugyanezen hatóságokat arra is megkérték, hogy a tagállamok tapasztalatai alapján határozzák meg a választási folyamatra

<p>demokratikus szerepvállalást.</p>	<p>irányuló kibertámadások és félretájékoztató kockázatának azonosítása, mérséklése és kezelése terén bevált módszereket. A Bizottság 2018 áprilisában otthont adott egy, a fentieket elősegítő rendezvénynek, amely a bevált gyakorlatok tagállamok közötti tervezett cseréjét állította a középpontba, és amelyen egy prezentáció is elhangzott a fogyatékos polgárok jelöltként való részvételének növeléséről.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A szabad és tisztességes választások biztosítására irányuló tágabb erőfeszítések részeként a Bizottság 2018 szeptemberében elfogadta a választási csomagot, amely egy közleményt és egy ajánlást tartalmazott; ezek arra biztatták a tagállamokat, hogy hozzanak létre nemzeti választási hálózatokat, amelyekbe választási kérdésekben hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok és választási szempontból releváns online tevékenységekre vonatkozó szabályok nyomán követéséért és érvényre juttatásáért felelős hatóságok tartoznak. A nemzeti választási együttműködési hálózatok kapcsolattartó pontokat jelöltek ki az európai választási együttműködési hálózatban való részvételre, amely veszély esetén figyelmeztetés kiadására, a bevált gyakorlatok cseréjére, az azonosított problémák közös megoldásának megvitatására, valamint a közös projektek és gyakorlatok – a nemzeti hálózatok körében történő – ösztönzésére szolgáló platform. • 2018 novemberében a Bizottság a demokrácia az EU-ban témának szentelte Éves Alapjogi Kollokviumát. A tagállami kormányok, nemzetközi szervezetek, a magánszektor, a tudományos világ és a civil társadalom magas szintű képviselőit hívta össze a következők megvitatására: i. az uniós polgárok demokratikus vitában való demokratikus részvételének és politikai képviseletének kérdése; ii. a civil társadalom szerepe a működő demokrácia érdekében; és iii. az átlátható és alapos tájékoztatás fontossága a megalapozott és inkluzív demokratikus vita és a biztonságos választások érdekében. • A Bizottság ösztönözte emellett az uniós polgárok jogainak helyi szinten történő előmozdítását a jogok, egyenlőség és polgárság programból érkező pénzeszközökből, valamint rendezvényeken, például a régiók és városok európai hetén keresztül.
Az uniós polgárok mindennapi életének egyszerűbbé tétele	
<p>1. Javaslatot nyújt be egy „egységes digitális portál” kialakítása érdekében, amelynek segítségével az európai polgárok egyszerűen, az interneten keresztül hozzáférhetnek az információkhoz, segítséghez és problémamegoldó szolgáltatásokhoz, valamint határokon átnyúló helyzetekben az interneten keresztül végezhető el az adminisztratív eljárások, mivel zökkenőmentes, felhasználóbarát és felhasználóközpontú módon biztosít kapcsolatot a vonatkozó uniós és nemzeti szintű tartalmak és szolgáltatások között. Emellett felméri, milyen lehetőség van a nemzeti hatóságok bürokratikus eljárásainak egyszerűsítésére azáltal, ha a polgároknak csak egy alkalommal kell benyújtaniuk adataikat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az információkhoz, eljárásokhoz, valamint segítségnyújtó és problémamegoldó szolgáltatásokhoz hozzáférést biztosító egységes digitális kapu létrehozásáról, továbbá az 1024/2012/EU rendelet módosításáról szóló (EU) 2018/1724 rendelet 2018. december 11-én lépett hatályba. Az új kapu teljesen beépült a korszerűsített „Európa Önökért” portálba, és hozzáférést nyújt magánszemélyeknek és vállalkozásoknak online információkhoz, eljárásokhoz, valamint segítségnyújtó és problémamegoldó szolgáltatásokhoz.

<p>2. Az uniós polgárok hatékonyabb és felhasználóbarátabb mobilitása érdekében tovább egyszerűsíti és fejleszti az Unión belüli multimodális utazást az EU egészére kiterjedő multimodális utazási információs szolgáltatásokra vonatkozó előírások meghatározása, valamint a rendszerek és szolgáltatások átjárhatóságának és kompatibilitásának javítása révén.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az intelligens közlekedési rendszerekről szóló 2010/40/EU irányelvet kiegészítő 2017. május 31-i (EU) 2017/1926 felhatalmazáson alapuló rendelet meghatározza az EU egészére kiterjedő multimodális utazási információs szolgáltatások nyújtásának javítására vonatkozó keretet. Meghatározta az ahhoz szükséges követelményeket, hogy az EU egészére kiterjedő multimodális utazási információs szolgáltatások pontosak és határokon átnyúlóan elérhetőek legyenek. Megállapítja az egységesített utazási és forgalmi adatok, valamint az EU-n belüli multimodális információs szolgáltatások nyújtása céljából végzett elosztott útvonaltervezés hozzáférhetőségének, cseréjének és frissítésének biztosításához szükséges előírásokat. • 2018-at kijelölték a „multimodalitás évének” – ezen év során a Bizottság egy sor rendezvény megtartásán keresztül emelte ki a multimodalitás fontosságát az Unió közlekedési rendszerében, mely rendezvények célja a közlekedési ágazat mint teljesen integrált „rendszer” működésének előmozdítása volt.
A biztonság megszilárdítása és az egyenlőség előmozdítása	
<p>1. 2017 első negyedében véglegesíti az uniós polgárok személyazonosító okmányai, valamint a más tagállamban tartózkodó uniós polgárok és nem uniós állampolgárságú családtagjaik tartózkodásra jogosító engedélyei biztonságának javítására vonatkozó uniós szakpolitikai alternatívákról szóló tanulmányt. A Bizottság egy esetleges jogalkotási kezdeményezés 2017 végéig történő előterjesztése céljából értékelést végez a következő lépésekről, a szakpolitikai alternatívákról és ezek hatásairól.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az uniós polgárok személyazonosító igazolványai és a szabad mozgás jogával élő uniós polgárok és azok családtagjai részére kiállított tartózkodási okmányok biztonságának megerősítéséről szóló, 2019. június 20-i (EU) 2019/1157 rendelet 2019. augusztus 1-én lépett hatályba, és 2021. augusztus 2-től kell alkalmazni. Célja a mobilis uniós polgárok és családtagjaik segítése a szabad mozgáshoz való uniós joguk gyakorlásában azáltal, hogy határátlépési helyzetekben fokozza e személyek okmányainak megbízhatóságát és elfogadását. Célja egyúttal az is, hogy a nem biztonságos okmányokból fakadó biztonsági hiányosságok megszüntetésével erősítse az európai biztonságot. • A személyazonosító igazolványok biztonsági elemeit összehangolják az útlevelekével, így az úti okmányok mindkét típusát egy rendkívül biztonságos, a tulajdonos fényképét és ujjnyomatát tartalmazó, kontaktmentes chippel látják el. A tagállamok 2021-ben kezdik el az új személyazonosító igazolványok kiadását. Minden új személyi igazolványnak meg kell felelnie az új biztonsági szabványoknak.
<p>2. 2017-ben értékeli, hogyan korszerűsíthetők a konzuli képviselettel nem rendelkező uniós polgárok ideiglenes úti okmányára, többek között a közös uniós formátum biztonsági jellemzőire vonatkozó szabályok, hogy biztosítsa a polgárok számára a konzuli védelemhez való joguk tényleges gyakorlását.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Az uniós ideiglenes úti okmány létrehozásáról, valamint a 96/409/KKBP határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2019. június 18-i (EU) 2019/997 tanácsi irányelv 2019. július 10-én lépett hatályba. Célja az okmány biztonságosabbá tétele és az alkalmazandó eljárások egyszerűsítése. • Az irányelv frissíti az uniós ideiglenes úti okmányra vonatkozó szabályokat, az okmány formátumát és biztonsági elemeit. Egyszerűsíti a nem uniós országokban képviselettel nem rendelkező olyan uniós polgárokra vonatkozó alakiságokat, akiknek útlevele vagy úti okmánya elveszett, ellopták vagy megsemmisült, annak biztosítása érdekében, hogy lássák el őket egy másik tagállam ideiglenes úti okmányával, hogy haza tudjanak utazni. Ebből következően az irányelv lehetővé teszi a képviselettel nem rendelkező uniós polgárok számára, hogy könnyen és hatékonyabban gyakorolják a konzuli védelemhez való jogukat. Az irányelv arra is törekszik, hogy következetességet biztosítson az uniós ideiglenes úti okmányok

	<p>kiállítására vonatkozó különös feltételek és eljárások, valamint a képvisellel nem rendelkező uniós polgárok nem uniós országbeli konzuli védelmének előmozdítására irányuló koordinációs és együttműködési intézkedések között.</p>
<p>3. 2017 folyamán kampányt indít a nők elleni erőszak leküzdése és annak aktív támogatása érdekében, hogy az Európai Unió a tagállamaival együtt csatlakozzon az Isztambuli Egyezményhez, valamint javaslatokat terjeszt elő a dolgozó családok által a munka és a magánélet egyensúlyának megteremtése tekintetében tapasztalt kihívások kezelésére.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Věra Jourová korábbi biztos asszony 2017-ben elindította a „nők elleni erőszak leküzdésére irányuló fellépések évét”, amelynek célja a figyelemfelhívás, a nemzeti és határokon átnyúló együttműködés megkönnyítése, a tájékoztatás és ismeretátadás a nők elleni erőszakkal kapcsolatban. Például 15 millió EUR-t bocsátottak 12 nemzeti hatóság és 32 olyan, alulról szerveződő projekt rendelkezésére, amely a nők elleni erőszakkal szemben lép fel az egész EU-ban. Az Európai Bizottság „Non.No.Nein.” kommunikációs kampánya – a #SayNoStopVAW címke alatt – 2018 végéig kifejlesztett új kommunikációs eszközökkel tovább vitte a célzott fellépéseket. • A szülők és a gondozók vonatkozásában a munka és a magánélet közötti egyensúlyról és a 2010/18/EU tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2019. június 20-i (EU) 2019/1158 irányelv 2019. augusztus 1-én lépett hatályba. Célja az, hogy növelje a nők munkaerő-piaci részvételét és a családi vonatkozású szabadság igénybevételét, és rugalmas munkafeltételeket érjen el. Ezenfelül az új jogi aktus lehetőséget nyújt arra is, hogy szabadságot engedélyezzenek a munkavállalóknak támogatásra szoruló hozzátartozóik ápolása céljából. A jogszabály következtében a szülők és a gondozók jobban össze tudják egyeztetni a szakmai és a magánéletüket, a cégek számára pedig előnyös lesz, hogy a munkavállalóik motiváltabbak lesznek.
<p>4. A leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális (LMBTI) személyek egyenlőségét elősegítő intézkedések sorának végrehajtásával fellép annak érdekében, hogy az egész Unióban javuljon LMBTI-személyek társadalmi elfogadottsága, továbbá aktívan támogatja a megkülönböztetés tilalmáról szóló, javasolt horizontális irányelvre vonatkozó tárgyalások lezárását.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A Bizottság 2008 óta a Tanács minden elnökségét támogatja abban, hogy lépjen előre az egyenlő bánásmódról szóló irányelvre vonatkozó javaslattal kapcsolatban. Ennek ellenére a javaslat továbbra is megállt a Tanácsnál, ahol egyhangúság szükséges az elfogadásához. • 2018. június 22-én a Bizottság elfogadott egy, az egyenlőséggel foglalkozó szervekre vonatkozó normákról szóló ajánlást azzal a céllal, hogy biztosítsa az egyenlőséggel foglalkozó nemzeti szervek függetlenségét és hatékonyságát. Az ajánlás minimumszabályokat állapít meg az egyenlőséggel foglalkozó szervek felhatalmazására; függetlenségére; hatékonyságára – az elegendő erőforrásokat és megfelelő hatásköröket is beleértve; valamint az egyenlőséggel foglalkozó nemzeti intézményi struktúrára vonatkozóan. • 2019 áprilisában a Bizottság közleményt (COM(2019) 186) adott ki, amely rávilágított a védelem hiányosságaira és a döntéshozatal megkönnyítésének javasolt módjaira a megkülönböztetésmentesség területén a minőségi többségi szavazáson és a rendes jogalkotási eljáráson keresztül. • 2019 októberében a Bizottság közzétette a 493. sz. Eurobarométer külön felmérést („Megkülönböztetés az EU-ban”), amely részletes tagállami adatokat tartalmazott az LMBTI-emberek társadalmi elfogadottságáról és a szexuális irányultságon, nemi identitáson és nemi jellemzőkön alapuló megkülönböztetéssel kapcsolatos felfogásról. Mindent összevéve az LMBTI-kapcsolatok támogatottsága nőtt

	<p>az EU-ban, de uniós tagállamonként jelentősen eltérő.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Bizottság az oktatáson, a kultúrán, az ifjúságon és a sporton keresztül is előmozdította az egyenlőséget, például a 2018. évi digitális cselekvési terven keresztül is, amely tartalmaz egy olyan intézkedést, amely az EIT-vel együttműködésben szervezett célzott oktatási műhelytalálkozók formájában támogatja a (12 és 18 év közötti) lányokat digitális és vállalkozói készségeik fejlesztésében. Az intézkedés az új (2021–2027-es időszakra vonatkozó) cselekvési tervben is tovább folytatódik, sőt bővül. <p>Ezenkívül, az oktatás és a képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszere (ET 2020) részeként létezik egy, a közös értékek előmozdításával és az inkluzív oktatással foglalkozó munkacsoport, amely tagállami szakértőkből áll, és amelynek célja a bevált gyakorlatok cseréje olyan témákkal kapcsolatban, mint például az LMBTI-személyek jogai, a nemek közötti egyenlőtlenség, valamint a migránsok és menekültek integrációja.</p>
--	--